

Otto Skorzeny - biografija

Gobin, Anastazija

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Croatian Studies / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet hrvatskih studija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:111:047125>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-18**

Repository / Repozitorij:

[Repository of University of Zagreb, Centre for Croatian Studies](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET HRVATSKIH STUDIJA

Anastazija Gobin

OTTO SKORZENY - BIOGRAFIJA

ZAVRŠNI RAD

Zagreb, 2023.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET HRVATSKIH STUDIJA
ODSJEK ZA POVIJEST

ANASTAZIJA GOBIN

OTTO SKORZENY – BIOGRAFIJA

ZAVRŠNI RAD

Mentor: doc. dr. sc. Mijo Beljo

Zagreb, 2023.

Sažetak

Otto Skorzeny rođen je u Beču 12. lipnja 1908. godine u obitelji srednjeg građanskog sloja. Završio je studij strojarstva na Tehničkom fakultetu u Beču čime se obrazovao za građevinskog inženjera. Tijekom studentskih dana sudjelovao je u mačevalačkom društvu u kojem je zaradio veliki ožiljak na licu prema kojem će kasnije biti prepoznatljiv. Početkom 1930-ih učlanio se u austrijski ogranak NSDAP-a te je tako započeo svoju vojnu karijeru. Tijekom Drugog svjetskog rata priključio se Waffen SS-u te je sudjelovao u borbama na Istočnom bojištu. Od 1943. godine počeo je voditi specijalne operacije komandosa od kojih se najviše proslavio prilikom riskantnog i avanturističkog izbjavljenja Mussolinija iz zatvora, odnosno operacije *Eiche*. Operacija *Weitsprung* kojoj je objektiv bio atentat na Staljina, Churchilla i Roosevelta u Teheranu, trebala je biti vođena pod Skorzenyjevim zapovjedništvom, ali je naposljetku otkazana. Godine 1944. sudjelovao je u operaciji *Rösselsprung* kojom se zbog slabe komunikacije i velikog rivaliteta među njemačkim časnicima neuspješno pokušalo oteti Tita u Drvaru. Iste je godine sudjelovao u operaciji *Panzerfaust* u kojoj je odigrao ključnu ulogu u otmici sina Miklósa Horthyja i osiguravanju daljnjeg mađarskog savezništva s Trećim Reichom. Krajem 1944. godine Skorzenyjevi su se komandosi u sklopu operacije *Greif* tijekom ofenzive u Ardenima infiltrirali u američke redove, noseći američke odore, te sabotажom i širenjem dezinformacija uzrokovali veliku pomutnju i meteж u savezničkim redovima. Skorzeny je osim specijalnih misija zasluжan i za osiguravanje reda tijekom kaosa koji je izbio nakon neuspjelog atentata na Hitlera 20. srpnja 1944. godine. Nakon završetka rata Skorzeny se sam predao savezničkim snagama, ali je 1948. godine u dosluhu s američkim obavještajnim službama pobjegao iz zatvora u Darmstadt. Emigrirao je u Španjolsku te je u Madridu pokrenuo legitiman posao nabave građevinskog materijala. Istovremeno se povezivao s mnogim kontroverznim ličnostima zbog čega se sumnja da je sudjelovao u pokretu *Die Spinne* koji je bivšim časnicima Trećeg Reicha pomagao izbjeći osudu i emigrirati u sigurnu državu. Pretpostavlja se da je trenirao Nasserove specijalne jedinice u Egiptu te je radio i za Mossad. U 67. godini života, preminuo je 5. srpnja 1975. godine u Madridu od raka pluća.

Ključne riječi: *Otto Skorzeny, Treći Reich, komandos, Drugi svjetski rat, specijalna operacija*

Abstract

Otto Skorzeny was born in Vienna on June 12, 1908 in a middle-class family. He completed his studies in mechanical engineering at the Technical University of Vienna, which qualified him as a civil engineer. During his student days, he participated in a fencing club where he earned a large dueling scar on his face that would later be his most recognizable feature. In the early 1930s, he joined the Austrian branch of the NSDAP and thus began his military career. During the Second World War, he joined the Waffen SS and participated in the battles on the Eastern Front. From 1943, he began leading special commando operations, of which he became most famous during the risky and adventurous rescue of Mussolini from prison, i.e. Operation *Eiche*. Operation *Weitsprung*, the objective of which was to assassinate Stalin, Churchill and Roosevelt in Tehran, was supposed to be conducted under Skorzeny's command, but was eventually cancelled. In 1944, he participated in the Operation *Rösselsprung*, in which, due to poor communication and great rivalry among German officers, an unsuccessful attempt was made to kidnap Tito in Drvar. In the same year, he took part in Operation *Panzerfaust*, in which he played a key role in the kidnapping of Miklós Horthy's son and ensuring Hungary's continued alliance with the Third Reich. At the end of 1944, Skorzeny's commandos, as part of Operation *Greif* during the Ardennes offensive, infiltrated American ranks wearing American uniforms and by sabotage and spreading disinformation caused great confusion and commotion in the Allied ranks. In addition to special missions, Skorzeny is responsible for ensuring order during the chaos that erupted after the failed assassination attempt on Hitler on July 20, 1944. After the end of the war, Skorzeny surrendered himself to the Allied forces, but in 1948 he escaped from prison in Darmstadt in cooperation with the American intelligence services. He emigrated to Spain and started a legitimate construction material procurement business in Madrid. At the same time, he was associated with many controversial figures, which is why it is suspected that he participated in the *Die Spinne* movement, which helped former officers of the Third Reich avoid conviction and emigrate to a safe country. It is assumed that he trained Nasser's special forces in Egypt and also worked for Mossad. At the age of 67, he died on July 5, 1975 in Madrid from lung cancer.

Keywords: *Otto Skorzeny, Third Reich, commando, World War II, special operation*

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Rani život i mladost.....	1
3. Ratne godine	3
4. Hitlerov komandos	5
4.1. Operacija <i>Eiche</i>	6
4.2. Operacija <i>Weitsprung</i>	11
4.3. Operacija <i>Peter</i>	12
4.4. Operacija <i>Rösselsprung</i>	13
4.5. Srpanjska urota	14
4.6. Operacija <i>Panzerfaust</i>	17
4.7. Operacija <i>Greif</i>	20
5. Uhićenje i bijeg	24
6. Poslijeratne godine	28
7. Zaključak	31
8. Popis literature	33

1. Uvod

Ovaj će rad prikazati lik i djelo austrijskog potpukovnika Waffen SS-a Otta Skorzenyja, najpoznatijeg komandosa Trećega Reicha. Obradit će se najvažnije teme iz njegova života od rođenja sve do smrti. Uz obiteljsku pozadinu, okolnosti odrastanja i obrazovanja opisat će se njegov put prema militarističkoj karijeri u razdoblju između dva svjetska rata. Težište rada bit će stavljeno na događaje tijekom Drugog svjetskog rata i ulogu koju je Skorzeny imao u njima. Detaljno će se prikazati šest izdvojenih operacija u kojima je sudjelovao u specijalnim misijama. Njegovo najpoznatije postignuće po kojemu je ostao najviše upamćen – izbjavljanje Benita Mussolinija iz zatvora – posebno će biti prikazano. Neizbježno je dotaknuti se političkih okolnosti u kojima se operacije odvijaju, stoga će ukratko biti predstavljene prilike u Italiji 1943. godine, stanje na tlu Nezavisne Države Hrvatske prilikom bijega Josipa Broza Tita iz Drvara na Vis, previranja u Mađarskoj 1944. godine te posljednja velika njemačka ofenziva u Ardenima. Obradit će se složeni tijek događaja u danu kada je izvršen pokušaj atentata na Adolfa Hitlera te će biti opisana Skorzenyjeva uloga u smirivanju napetih političkih prilika unutar samih časničkih redova. Posljednji dani rata bit će interpretirani kroz prizmu planova o posljednjem uporištu njemačke vojske u Alpama. Zatim će se opisati Skorzenyjevo uhićenje, sudski postupak i bijeg iz zatvora. Poslijeratno djelovanje izložit će se u najbitnijim crtama te će tematizirati razne poslovne aktivnosti, političke kontroverze i poneke epizode iz privatna života. Zaključno će se dati osvrt na pitanje o njegovoj stvarnoj važnosti za sve pothvate u kojima je sudjelovao i pritom ukratko istaknuti uočljive karakteristike njegove ličnosti.

Budući da ova tema nije još obrađena unutar hrvatske historiografije, u radu se koristi literatura biografa engleskog govornog područja. Rad također referencira dvije Skorzenyjeve knjige koje u obliku memoara prikazuju njegove vlastite interpretacije događaja. Uz neporecivu vrijednost iskaza iz prve ruke, njegova se svjedočanstva ipak moraju pažljivo čitati s obzirom na njegovu tendenciju prikazivanja sebe u najboljem svjetlu te čestog preuzimanja najvećih zasluga u operacijama koje navodi.

2. Rani život i mladost

Otto Johann Anton Skorzeny rođen je u Beču 12. lipnja 1908. godine kao treće dijete u građanskoj obitelji srednjega sloja. Obiteljsko je prezime bilo neuobičajenog porijekla – njegovi su preci potjecali iz sela Skorzęcina koje se nalazilo u povijesnoj pokrajini Istočnog

Pomorja (današnja Poljska). Njegov otac Anton Skorzeny bio je arhitekt i inženjer te je vodio građevinsku tvrtku. Anton je sudjelovao u Prvom svjetskom ratu, a njegova žena i Ottova majka Flora, rođena Sieber Steiner-Hardt, također je potjecala iz obitelji koja je nosila dugu vojničku tradiciju.¹ Otto je u svojoj adolescentskoj dobi iskusio oskudne standarde života kada su poslijeratne ekonomske prilike u Austriji bile nepovoljne.² Njegova je obitelj u periodu velike inflacije i visoke stope nezaposlenosti preživljavala na pomoći dobivenoj od Međunarodnog Crvenog križa.³ Poput svog oca i starijeg brata Alfreda, započeo je obrazovanje kako bi postao inženjerom. Godine 1926. upisao je studij na Tehničkom sveučilištu u Beču. Tijekom studentskog razdoblja života, bio je sportski aktivan te je sudjelovao u mačevalačkom društvu (*Schlagende Verbindung*).⁴ Takav tip studentskih udruženja bio je vrlo popularan u Austriji i Njemačkoj, a sudjelovanje u ritualnim duelima i pritom zadobivanje ožiljaka (*Schmisse*) smatrano je odrazom muževnosti, hrabrosti i časti te je utjecalo na socijalni status.⁵ Skorzeny se borio u 14 duela, a u desetom je zadobio prepoznatljivi ožiljak koji se protezao lijevom stranom njegova lica.⁶ Prema tome je kasnijih godina dobio nadimak *Scarface*.⁷ Osim toga, njegovu je impozantnost pojačavala i krupna građa s visinom od približno 193 cm.⁸

U studentskom se razdoblju priključio *Freikorps* jedinici koja je djelovala kao politički desno orijentirana paravojna organizacija sa snažno izraženim patriotizmom.⁹ Ubrzo nakon toga pridružio se *Heimwehru* (domobranstvo) koji je također bio politički desno orijentirana paravojna formacija. Do svršetka studija 1931. godine, u Heimwehru je napredovao do čina vodnika i zamjenika zapovjednika satnije.¹⁰ Godinu dana kasnije, u svibnju 1932. godine pridružio se austrijskom ogranku Nacionalsocijalističke njemačke radničke stranke (*Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei* ili NSDAP).¹¹ Smatrao je kako bi se Austrija ponovno trebala pridružiti Njemačkoj te zajednički tvoriti jedinstvenu državu.¹² U noći s 11. na 12. ožujka 1938. godine, Skorzeny je odigrao svoju ulogu u događajima koji se skupno nazivaju *Anschlussom*. Njegov je zadatak bio nagovoriti tadašnjeg predsjednika Republike Austrije Wilhelma Miklasa da potpiše dekret kojim se odobrava pripajanje Austrije Trećem Reichu bez

¹ Smith 2018: 14.

² Smith 2018: 15-16; Snyder 2005: 301.

³ Snyder 2005: 301.

⁴ Smith 2018: 16.

⁵ Snyder 2005: 301-302; Smith 2018: 17.

⁶ Foley 1998: 30.

⁷ Snyder 2005: 299; Whiting 1998: 14.

⁸ Smith 2018: 16.

⁹ Snyder 2005: 302-303.

¹⁰ Smith 2018: 18.

¹¹ Smith 2018: 19.

¹² Snyder 2005: 303.

otpora. Osim toga, svojom je prisutnošću trebao spriječiti izbijanje incidenata i nasilja nad Miklasom u čemu je bio uspješan.¹³ Pod prijetnjom njemačke oružane intervencije, Miklas je potpisao dokument čime je aneksija postala legitimnom.¹⁴ Antisemitski ispadi koji su uslijedili te represija nad Židovima tijekom Kristalne noći¹⁵ ne može se dovesti u vezu sa Skorzenyjevima djelovanjem, odnosno ne postoje nikakve poznate poveznice.¹⁶

Njegov privatni život u spomenutom razdoblju obilježio je brak s Margaretom Schreiber koju je nakon četverogodišnje veze oženio 1934. godine. Medeni mjesec proveli su u Italiji gdje su obišli razna turistička središta uključujući regiju Abruzzo u kojoj se nalazi visoki stjenoviti planinski masiv Gran Sasso. Poznavanje tog prostora pokazalo se ključnim faktorom u odabiru Skorzenyja za misiju izbjavljanja Mussolinija iz zatvora. Skorzeny i Margareta razveli su se 1937. godine.¹⁷ Godinu dana kasnije oženio je Emmi Linhart s kojom je 1940. godine dobio jedino dijete, kćerku Waltraut.¹⁸

3. Ratne godine

U trenutku izbijanja Drugog svjetskog rata, Skorzeny je radio u građevinskoj tvrtci koju je ubrzo napustio kako bi postao pilotom.¹⁹ Pun entuzijazma, u dobi od 31 godine života dobrovoljno se prijavio u *Luftwaffe*²⁰ gdje je nakon petomjesečne obuke odbijen zbog starosti.²¹ Ubrzo nakon toga prijavio se u elitnu jedinicu pod nazivom 1. SS oklopna divizija *Leibstandarte SS Adolf Hitler* koja je formirana kao tjelesna zaštita samom Adolfu Hitleru. Od mnoštva volontera prihvaćeno ih je samo dvanaest među kojima je Skorzeny bio najstariji.²² Tada je započela njegova služba u Waffen SS-u koja je potrajala sve do kraja rata 1945. godine.²³ Zbog svoje snažne fizičke građe i čvrstoće stečene kroz sport i mačevanje, brzo je napredovao do čina dočasnika i zatim čina *Fänricha* koji je podrazumijevao ovlasti časnika-

¹³ Smith 2018: 24.

¹⁴ Foley 1998: 32-33.

¹⁵ Kristalna noć (*Kristalnacht*) naziv je za represiju koja je po Hitlerovoj naredbi izvršena u *Trećem Reichu* 9. i 10. studenog 1938. godine. *Hrvatska enciklopedija*, s. v. „Holokaust“ [<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=25975>], pristupljeno 18. kolovoza 2023.

¹⁶ Smith 2018: 24-25.

¹⁷ Smith 2018: 19.

¹⁸ Smith 2018: 25-26.

¹⁹ Foley 1998: 34.

²⁰ Njemačko ratno zrakoplovstvo tijekom Drugog svjetskog rata.

²¹ Whiting 1998: 14.

²² Snyder 2005: 303.

²³ Waffen SS bio je borbeni ogranak *Schutzstaffela* (SS), paravojne organizacije NSDAP-a.

kadeta koji se tek morao dokazati u akciji i zavrijediti čin pravog časnika.²⁴ Tijekom invazije na Francusku 1940. godine sudjelovao je u organizaciji transporta za topništvo 3. SS oklopne divizije *Totenkopf*.²⁵ Premješten je potom u 2. Waffen SS diviziju *Das Reich* gdje je kao tehnički narednik poslan u Nizozemsku kako bi radio na pripremama za invaziju na Veliku Britaniju. U tim je okolnostima postala primjetljiva njegova sklonost pribjegavanju nekonvencionalnim i smionim metodama rješavanja problema kada su uobičajeni postupci bili neizvedivi. Zbog svojevoljno provedenih inicijativa dobivao je opomene ili ukore nadređenih. Tako je primjerice, jednom prilikom trebao opskrbiti svoja vozila novim gumama, a to je postigao oružanom prijetnjom u skladištu.²⁶ Njegov najpoznatiji incident u Nizozemskoj dogodio se u jednoj lokalnoj krčmi u kojoj je Skorzeny na zidu primijetio sliku princa Bernharda od Lippe-Biesterfelda. Princ je unatoč prijašnjim povezanostima s NSDAP-om osudio Hitlerovu politiku te se nakon pada Nizozemske pridružio izbjegličkoj nizozemskoj vladi na strani Saveznika zbog čega je smatran izdajnikom. Skorzeny je zatražio vlasnika krčme da skine sliku ili će ju u protivnome sam skinuti pištoljem što je i učinio. Nakon vlasnikove prijave incidenta, Skorzenyju je zaustavljena promocija u više činove te je proveo šest tjedana pritvoren u vojnim barakama.²⁷ Čin *SS-Untersturmführera*, ekvivalent čina poručnika, dobio je u ožujku 1941. godine.²⁸

U nadolazećim zbivanjima sudjelovao je u Balkanskoj kampanji u kojoj su njemačke snage 6. travnja 1941. godine ušle u tadašnju Kraljevinu Jugoslaviju. Kao inženjerski časnik SS *Das Reich* divizije, sudjelovao je u borbama na Istočnom bojištu i u operaciji *Barbarossa* u Rusiji. Tijekom njemačke ofenzive u zimi 1941. godine ranjen je komadima šrapnela u glavu nakon čega je kasnije stalno patio od glavobolje. Nastavio je sa svojim dužnostima sve do siječnja 1942. godine kada se zbog bolova u žučnjaku povukao s bojišta u Berlin.²⁹ U rujnu iste godine promaknut je u čin *SS-Obersturmführera*, odnosno natporučnika te je premješten u tenkovski bataljun SS *Totenkopf* divizije s kojom je sudjelovao u okupaciji Višijske Francuske u studenom. Divizija se potom vratila na Istočno bojište, a Skorzeny je zbog dizenterije i crijevnih tegoba liječničkom odlukom spriječen u aktivnoj službi unutar borbene postrojbe.³⁰

²⁴ Whiting 1998: 15.

²⁵ Smith 2018: 31.

²⁶ Smith 2018: 32.

²⁷ Whiting 1998: 15-16.

²⁸ Smith 2018: 32.

²⁹ Whiting 1998: 16; Smith 2018: 35.

³⁰ Skorzeny 2006: 11; Smith 2018: 35.

4. Hitlerov komandos

U travnju 1943. godine Skorzeny je pozvan u Glavni stožer Waffen SS-a gdje mu je objašnjena nakana državnog vodstva o osnivanju nove specijalne postrojbe u sklopu obavještajne službe *Ausland Abwehr*.³¹ U svrhu osposobljavanja i poduke takve postrojbe osnovan je „Specijalni tečaj za obuku *Oranienburg*“, a trupe su se popunjavale iz redova pripadnika Waffen SS-a. Za provođenje projekta nedostajao je samo časnik Waffen SS-a s tehničkom pozadinom koji bi vodio postrojbu. Skorzeny je odmah prihvatio posao te je 20. travnja 1943. godine stupio na novu dužnost s novim činom pričuvnog satnika (*SS-Hauptsturmführer*).³²

Do tog trenutka specijalne jedinice nisu imale posebno važnu ulogu koja bi iskoristila njihove potencijale. Većina vodstva u Wehrmachtu (*Oberkommando der Wehrmacht* ili OKW) smatrala je da se pobjede nose velikom koncentracijom sile, a specijalne su operacije marginalizirali.³³ Veći uspjeh u specijalnim misijama ostvarivala je britanska vojska, unatoč tome što su se nalazili na pretežno gubitničkoj strani u tadašnjoj fazi rata. Hitler je odlučio dati novi značaj obučavanju komandosa koji će koristiti nekonvencionalne metode ratovanja.³⁴ Iako je već postojala jedna takva jedinica – specijalna divizija *Brandenburg*, Hitler je bio nezadovoljan njezinim vodstvom u Abwehru, posebice Wilhelmom Franzom Canarisom čija je odanost bila predmet sumnje.³⁵ Stoga je zadatak organiziranja novih jedinica povjeren Heinrichu Himmleru, glavnom zapovjedniku SS-a, SD-a, Gestapa i RSHA.³⁶

Ispočetka Skorzeny nije imao gotovo nikakve opreme te samo jednu satniju vojnika od kojih gotovo nitko nije imao iskustva u specijalnim operacijama. Ubrzo je počeo sakupljati potrebno ljudstvo za obuku. Rekrutirao je Karla Radla, prijatelja iz studentskih dana u Beču, koji mu je sve do kraja rata ostao desnom rukom. Ostali su također došli iz raznih postrojbi: specijalne divizije *Brandenburg*, padobranske postrojbe SS-a među kojima je bilo izvrsnih poznavatelja stranih jezika, iz redova regularnog Waffen SS-a i dr.³⁷ Nakon što je skupio gotovo dvije bojne

³¹ Skorzeny 2006: 11-13.

³² Smith 2018: 37.

³³ Smith 2018: 39.

³⁴ Smith 2018: 38.

³⁵ Smith 2018: 40-41.

³⁶ *Sicherheitsdienst* (SD) bila je prva nacionalsocijalistička obavještajna služba, osnovana 1931. godine kao organizacija unutar NSDAP-a. *Geheime Staatspolizei* (Gestapo) osnovana je 1933. kao državna tajna policija. Uz *Kriminalpolizei* (Kripo), bio je dio *Sicherheitspolizei* (SiPo) koji je 1939. integriran u *Reichssicherheitshauptamt* (RSHA) ili Glavni ured za sigurnost Reicha. *Holocaust Encyclopedia*, s. v. „The Sicherheitsdienst“ [<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/the-sicherheitsdienst-sd>], pristupljeno 19. kolovoza 2023.

³⁷ Whiting 1998: 20.

entuzijastičnih mladih vojnika, postrojba je dobila naziv *SS Sonderlehrgang z.b.V. Friedenthal* koji je nedugo nakon promijenjen u *SS Jäger Batallion 502*. Glavno sjedište i škola vojne nastave za komandose bilo je u Friedenthalu, nedaleko od Oranienburga.³⁸

Skorzeny se posvetio dubljem istraživanju britanskih operacija, poglavito nakon što je saznao da je njemačka kontraobavještajna služba probila sigurnost nizozemskog pokreta otpora. Posjetio je školu za špijune u Nizozemskoj te se tamo upoznao s obukom britanskih agenata.³⁹ Oduševio se zaplijenjenim neprijateljskim oružjem poput pištolja s prigušivačem zvuka i spoznajom o tome kakve sve mogućnosti stoje pred njim.⁴⁰ Odlučio je da će se od njegovih vojnika očekivati osnovno znanje o rukovanju puškama i topništvom, sposobnost vožnje motora, glisera, automobila i lokomotive. Uz poznavanje stranih jezika, učit će se i raznim metodama sabotaze.⁴¹

4.1. Operacija *Eiche*

Dana 26. srpnja 1943. godine Skorzeny je prilikom doručkovanja s prijateljem dobio neobičan poziv kojim se zahtijevala njegova hitna prisutnost u Hitlerovom Glavnom stožeru – *Vučjoj jazbini*.⁴² Posve iznenađen i uzbuđen uputio se prema aerodromu pokušavajući predvidjeti zašto je pozvan u Hitlerovo sjedište. Na sastanku koji se održao nakon dolaska prisustvovalo je još šest časnika koji su poput Skorzenyja također bili pozvani, no u usporedbi s njim, svi su imali viši vojnički čin.⁴³ Hitler ih je nakon kratkog sažetka njihove vojničke karijere pitao poznaju li Italiju na što je samo Skorzeny odgovorio kako ju je prije rata dva puta posjetio. Zatim je upitao što misle o Italiji na što su svi časnici krenuli govoriti o vojnom i ideološkom savezništvu, o Osovini Rim-Berlin te o Antikominternskom paktu. Nakon što je zastao ispred Skorzenyja, on je odgovorio: „Ja sam Austrijanac, moj Führeru.“ Smatrao je da će svaki Austrijanac razumjeti objašnjenje odgovora budući da je pripajanje Južnog Tirola Italiji u kolektivnom sjećanju naroda i dalje ostalo neprežaljeno.⁴⁴ Hitler je nakon kratkotrajne tišine zatražio razgovor nasamo sa Skorzenyjem te mu objasnio situaciju koja se dan prije odvila u Italiji. Veliko fašističko vijeće izglasalo je smjenu talijanskog fašističkog vladara Benita

³⁸ Skorzeny 2006: 24; Smith 2018: 48.

³⁹ Skorzeny 2006: 28-29.

⁴⁰ Skorzeny 2006: 21, Whiting 1998: 19; Foley 1998: 50.

⁴¹ Campbell 2012: 143.

⁴² Skorzeny 2006: 43.

⁴³ Skorzeny 1995: 228.

⁴⁴ Whiting 1998: 24.

Mussolinija kojega je potom kralj Viktor Emanuel III. tajno dao uhititi te stvoriti novu vladu pod Pietrom Badogliom. Hitler je sumnjao na to kako će nova vlada potpisati primirje sa Saveznicima i pritom koristiti Mussolinija u pregovaračku korist.⁴⁵ Spominjući i osobno prijateljstvo s Mussolinijem, Hitler je pred Skorzenyja postavio zadatak od najveće tajnosti: pronalazak i spašavanje Mussolinija. Njegov nadređeni u Operaciji *Eiche* (Hrast) bio je general Luftwaffe-a Kurt Student. Skorzeny je izabrao 50-ak svojih vojnika iz Friedenthala koji su se zajedno sa Studentovih padobrancima uputili prema Rimu.⁴⁶

Skorzenyjeva skupina započela je kompleksan proces istraživanja informacija o Mussolinijevu mogućem prebivalištu, a situacija je bila dodatno otežana činjenicom da su ga njegovi čuvari karabinjeri konstantno premještali s jedne na drugu lokaciju kako mu se ne bi ušlo u trag. Uz to je talijanska obavještajna služba SIM⁴⁷ širila dezinformacije pokušavajući sabotirati operaciju.⁴⁸ Skorzenyjeva skupina tjednima je pokušavala doći do korisne informacije, a s vremenom su se počeli sve više fokusirati na osobna poznanstva. Tako su preko jednog trgovca voćem i povrćem čija je mušterija bila zaručnica karabinjera stacioniranog u garnizonu na Ponzi saznali da se na otoku nalazi jedan „veoma važan zatvorenik.“⁴⁹ Dodatnu informaciju dobili su nakon što se jedan mladi pomorski časnik previše raspricao o tome kako je njegova krstarica prevezla Mussolinija s Ponze u La Spezia, ratnu luku na ligurskoj obali. Odmah je iz Vučje jazbine stigla zapovijed da ga se smjesta izbavi.⁵⁰ Skorzenyjeva skupina počela je razrađivati na koje bi načine mogli oteti nekoga tko je pod zaštitom čitave posade jedne krstarice, no sljedećeg su dana opet dobili informaciju da je Mussolini premješten na novu lokaciju. Daljnjim istraživanjem izbor se postupno suzio na otok La Maddalena kod Sardinije te je za akciju samo trebala konačna potvrda.⁵¹ Skorzeny je razradio plan oslanjajući se na južnjačku brbljavost Talijana. Njegov poručnik Warger trebao je posjećivati gostionice prerušen u njemačkog mornara te se, u slučaju da netko pokrene diskusiju o Mussoliniju, uključiti u razgovor uvjeravajući prisutne kako iz povjerljivih izvora zna da je Mussolini preminuo zbog jedne teške bolesti. Računajući na talijansku temperamentnost, očekivao je da će se uključiti oni Talijani koji znaju da je Mussolini na otoku te se početi prepirati i dokazivati kako su u pravu. Warger je trebao naizgled pijan započeti i naposljetku izgubiti oklade. Duhovitost situacije potaknula je i činjenica da Warger u životu nije popio kap alkohola zbog

⁴⁵ Smith 2018: 56.

⁴⁶ Campbell 2012: 143.

⁴⁷ *Servizio Informazioni Militare*.

⁴⁸ Smith 2018: 63.

⁴⁹ Skorzeny 2006: 68.

⁵⁰ Whiting 1998: 27.

⁵¹ Smith 2018: 63.

čega ga je Skorzeny morao uvjeravati da ispijanjem alkohola čini svoju vojničku dužnost i žrtvu za Führera.⁵² Zamišljeni plan ostvario se točno kako su predvidjeli te je započelo razvijanje plana probijanja u pomorsku tvrđavu Santa Maddalena.

Kako bi prikupio prijeko potrebne podatke o topografiji i protuzrakoplovnom naoružanju tvrđave, Skorzeny je odlučio preletjeti otok zrakoplovom i snimiti potrebne informacije kamerom. Dok se Skorzeny divio velikom morskom plavetnilu kako je kasnije sam napisao, napala su ih i oborila dva britanska lovačka zrakoplova. Skorzeny, koji je slomio tri rebra, i piloti uspjeli su preživjeti pad te ih je naposljetku pronašla jedna talijanska pomoćna krstarica.⁵³ Kad se napokon uspio vratiti u Rim, zatekla ga je naredba Führerova Glavnog stožera o napadu na otočić blizu Elbe gdje se navodno prema informacija Abwehra nalazi Mussolini. Skorzeny je sumnjao da Canaris namjerno odvlači Hitlera u drugom smjeru te je nakon inzistiranja primljen na sastanak u Vučju jazbinu. Tom je prilikom upoznao sve vodeće dužnosnike Reicha: ministra vanjskih poslova Ribbentropa, maršala Keitela, generala Jodla, maršala Reicha Göringa i velikog admirala Dönitza, a prisutni su bili još Student i Himmler. Skorzeny je iznio svoj plan koji je potom odobren, a prvobitna naredba o napadu kod Elbe otkazana.⁵⁴

Dan prije nego što je akcija trebala započeti, Skorzeny je odlučio još jednom iznova provjeriti sve dijelove plana i sve informacije ucrtane na karti. Pretvarajući se da su mornari koji nose košaru prljavog rublja, Skorzeny i Warger nabasali su na jednog od karabinjera koji je čuvao Mussolinija. Počeli su ga uvjeravati kako znaju da je Mussolini mrtav, na što je karabinjer naposljetku priznao da ga je sam jutros pratio do zrakoplova koji ga je odveo na drugu lokaciju. Akcija je odmah obustavljena, a Skorzeny i njegovi vojnici opet su ispočetka morali prikupljati informacije o njegovom novom prebivalištu.⁵⁵

Postepeno su se nakupljali podatci koji su upućivali na masiv u Abruzzu i dodatnim istraživanjem izbor se suzio na hotel *Campo Imperatore* u podnožju vrha Gran Sasso d'Italia. Za razradu detaljnog plana napada, Skorzeny je 8. rujna 1943. godine zrakoplovom preletio područje kako bi snimio hotel i okolicu. Pored strmih stijena i padina masiva, Skorzeny je primijetio trokutasti komadić zemlje koji mu se činio dovoljno ravnim za spuštanje zrakoplova.⁵⁶ Pri povratku u svoju zračnim napadom razorenu bazu u Frascatiju blizu Rima, shvatio je da je situacija eskalirala brže nego što je očekivao: Italija je objavila kapitulaciju. Tada je Mussolinijevo izbavljanje postalo još hitnije. Hotel bio je povezan s vanjskim svijetom

⁵² Skorzeny 2006: 68.

⁵³ Whiting 1998: 28.

⁵⁴ Whiting 1998: 29.

⁵⁵ Foley 1998: 64.

⁵⁶ Skorzeny 2006: 83-86.

jedino preko žičare, a njezino je podnožje bilo čvrsto čuvano karabinjerskim stražama. S obzirom na to da su računali na element iznenađenja, pješачki napad bio bi neizvediv te bi iziskivao previše vremena i drugih poteškoća pri penjanju uz strme i visoke padine masiva. Karabinjeri bi s lakoćom Mussolinija stigli sakriti ili premjestiti na sigurniju lokaciju. Čak i kada bi Skorzenyjevi vojnici posve okružili masiv, postojala je opravdana bojazan da je karabinjerima dana naredba da Mussolinija ubiju ukoliko se nađe u mogućnosti da bude oslobođen.⁵⁷ Jedina preostala opcija bilo je vrlo riskantno spuštanje zračnim jedrilicama. Teren za slijetanje bio je posve nepoznat, a napad iz jedrilica na toj visini i u tim planinskim uvjetima nikada do tada nije bio isproban.⁵⁸ Skorzeny i Student odlučili su iskoristiti trokutastu površinu zemlje za slijetanje, dok bi bojna padobranaca trebala zauzeti polaznu postaju žičare. Ostali časnici smatrali su plan tehnički neizvedivim, a i nagib trokutaste površine bio je nepoznat.⁵⁹ Međutim, odluka o započinjanju akcije je donesena i *Dan J* određen je za 12. rujna s početkom u 7h. Uz dobrovoljce koji su odabrani za akciju, Skorzeny je odlučio povesti i jednog višeg talijanskog časnika Fernanda Soletija koji bi mogao djelovati kao zbunjujući element na karabinjere i izvor pomutnje.⁶⁰ Večer prije početka operacije na radiju se emitirala poruka o Mussolinijevu dolasku u Sjevernu Afriku u savezničko zatočeništvo. Skorzeny je odlučio ignorirati obavijest procjenjujući ju kao SIM-ovu dezinformaciju.⁶¹

Sljedeće jutro javljeno im je kako jedrilice mogu stići najranije oko 11h zbog čega je pomaknut početak operacije. Tijekom posljednjih priprema, u 12:30h oglasila se zračna uzbuna. Operacija je naizgled ponovno izgledala neprovedivom, no savezničko bombardiranje ipak nije uspjelo uništiti sve pristigle jedrilice.⁶² Zrakoplovi su krenuli u 13:00h te su se tijekom letenja dvije jedrilice izgubile pa je Skorzenyjeva jedrilica preuzela vodstvo koje je inače bilo namijenjeno natporučniku Freiherru Georgu von Berlepschu.⁶³ Kada su ugledali hotel, shvatili su da je trokutasta površina izrazito strmog nagiba, ali je Skorzeny svejedno zapovjedio provedbu dogovorenog plana. Jedrilica je uz udarac uspjela sletjeti 40 metara udaljena od hotela. Skorzeny je prije početka operacije izdao zapovijed da nitko ne smije ispaliti metak prije njega.⁶⁴ Soleti je izlazeći iz zrakoplova počeo vikati karabinjerima da ne pucaju. Skorzeny je potrčao prema hotelu i odmah ušao u sobu u kojoj se nalazio radiotelegrafist s odašiljačem koji

⁵⁷ Smith 2018: 67-68; Skorzeny 2006: 92.

⁵⁸ Smith 2018: 68.

⁵⁹ Skorzeny 2006: 94-95.

⁶⁰ Smith 2018: 71.

⁶¹ Foley 1998: 69.

⁶² Whiting 1998: 35.

⁶³ Smith 2018: 68.

⁶⁴ Smith 2018: 73.

je potom uništen. Tražeći ulaz u hotel kroz prozor prvoga kata Skorzeny je ugledao Mussolinija i doviknuo mu da se odmakne od prozora.⁶⁵ Skupina karabinjera pred ulazom u šoku je promatrala njemačke vojnike koji su se stvorili niotkuda. Prema upućenim uzvikivanjima, talijanska straža uistinu nije pucala. Skorzeny se uspeo na prvi kat i iza prvih otvorenih vrata ugledao Mussolinija. Netko od Talijana tada je već izvjesio bijelo platno kroz prozor u znak predaje. Skorzeny mu se obratio s porukom: „Duce, Führer me poslao da vas oslobodim.“ Mussolini mu je pružio ruku i kazao: „Znao sam da me moj prijatelj Adolf Hitler neće zaboraviti.“⁶⁶ Za cjelokupnu predaju trebalo im je svega četiri minute te su Talijani potom predali svoje oružje.⁶⁷ Skupina padobranaca kod žičare također je uspješno odradila svoj posao bez da je uspinjača oštećena. Sljedeći je korak bio smisliti način povratka. Neke jedrilice nisu imale uspješno slijetanje te je ljudstvo u njima zadobilo teške ozljede. Jedina opcija bila je izuzetno riskantno polijetanje s male površine zemlje oko hotela. Skorzeny je inzistirao i uvjeravao pilota Gerlacha kako u avionu uz Mussolinija mora biti i on sam. S obzirom na Skorzenyjevu visinu i težinu te s druge strane kapacitete njemačke *Rode* (Fieseler Fi 156 Storch), njegov je zahtjev graničio s ludilom. Nakon žučne rasprave, Gerlach je popustio.⁶⁸ Mussolini, koji je i sam bio pilot, probljedio je kada je shvatio da će se trojica muškaraca voziti u lakoj letjelici.⁶⁹ Zahvaljujući Gerlachovoj vještini, pothvat je uspio te su za nekoliko sati stigli u Beč.⁷⁰

Budući da je Skorzeny bio taj koji je sletio zajedno s Mussolinijem te je zahvaljujući boljim političkim vezama odmah počeo javno i u medijima stvarati priču o svom vlastitom uspjehu, ostali ljudi zaslužni za operaciju bili su marginalizirani (von Berlepsch, Student i bojničar Otto-Harald Mors).⁷¹ Priča o „Osloboditelju Mussolinija“ maksimalno je iskorištena u propagandne svrhe te se i Hitler smatrao zaslužnim zato što je sam izabrao Skorzenyja za misiju.⁷² Radioemisije i novine prenosile su isključivo Skorzenyjeve izjave i fotografije zbog čega je postao jedan od najpopularnijih vojnika tijekom rata. Osim toga, dobio je promaknuće te odlikovanje Viteškim križem Željeznog križa.⁷³

⁶⁵ Whiting 1998: 38.

⁶⁶ Skorzeny 2006: 108.

⁶⁷ Whiting 1998: 39.

⁶⁸ Whiting 1998: 40-41.

⁶⁹ Skorzeny 2006: 113.

⁷⁰ Whiting 1998: 41-42.

⁷¹ Smith 2018: 79, 82.

⁷² Smith 2018: 81.

⁷³ Bio je to prvi slučaj u njemačkoj vojnoj povijesti da je odlikovanje dobiveno na isti dan kada je akcija izvršena. Snyder 2005: 309.

4.2. Operacija *Weitsprung*

Operacija *Weitsprung* (Skok u dalj) navodno je započela nakon što je Abwehr sredinom listopada 1943. saznao za konferenciju koja bi se trebala održati u Teheranu u studenom iste godine. Na konferenciji su trebali sudjelovati *Velika trojica*, odnosno J. V. Staljin, W. S. Churchill i F. D. Roosevelt, što je odmah postala primamljiva prilika za specijalnu misiju komandosa koja bi podrazumijevala atentate na svu trojicu.⁷⁴ Skorzeny je odmah pristupio problematici izvođenja operacije vrlo skeptično. Prema njegovim procjenama, akcija bi podrazumijevala od 150 do 200 najsposobnijih vojnika, zračnu podršku, specijalna vozila i točne informacije o području i neprijateljskim sigurnosnim sustavima. S obzirom na to da su svi uvjeti bili neispunjivi, Skorzeny je Hitleru i Walteru Schellenbergu⁷⁵ savjetovao neprovođenje akcija te se, prema Skorzenyjevim svjedočanstvima, Hitler složio.⁷⁶

Međutim, sovjetski Narodni komesarijat unutarnjih poslova (NKVD) koji je vijesti o operaciji proširio među Zapadnim saveznicima prikazao je njemačke napore mnogo ozbiljnijima. Prema njihovim izvještajima, akcija je započeta te je potom zaustavljena posredstvom NKVD-a koji ju je na vrijeme raskrinkao. Skorzenyjevi su atentatori navodno padobranom spuštene blizu Teherana kako bi pripremili siguran dolazak druge skupine koju je trebao povesti sam Skorzeny. Te su podatke sovjetske obavještajne službe dobile presretanjem njemačkih radioveza nakon čega je prva skupina zarobljena i prisiljena na obustavu operacije.⁷⁷ Prema kontraobavještajnom agentu Gevorku Vartanyanu, NKVD je htio zarobiti i samog Skorzenyja, ali je procijenjeno da je takav pothvat odveć riskantan.⁷⁸

Velika skepsa o istinitosti sovjetskih tvrdnji povećana je manjkom konkretnih dokaza i službenih dokumenata o provođenju operacije. Osim toga, mnogi se iskazi međusobno razlikuju, a može se zaključiti da je Staljin imao koristi od širenja straha od atentata. Kao sigurnosna mjera opreza, Rooseveltova je rezidencija premještena bliže sovjetskom veleposlanstvu u Teheranu. Vila je vrlo vjerojatno prethodno bila opremljena slušnim uređajima.⁷⁹ Usprkos Skorzenyjevom poricanju provođenja akcije, ova je kontroverzna operacija siguran pokazatelj njegova osobna značaja. U središtu svake verzije priče o

⁷⁴ Smith 2018: 86.

⁷⁵ Walter Schellenberg bio je član SS-a te čelnik organizacije *Amt VI* u Ausland-SD-u koja se bavila obavještajnim i kontraobavještajnim djelatnostima izvan Njemačke.

⁷⁶ Skorzeny 1995: 204.

⁷⁷ Smith 2018: 87.

⁷⁸ Smith 2018: 88.

⁷⁹ Skorzeny 1995: 206.

Weitsprungu nalazi se Skorzeny iz čega se može zaključiti kako je njegov podvig na Gran Sassu proširio glas o sposobnom komandosu i u inozemstvo.

4.3. Operacija *Peter*

Danska je nakon njemačke okupacije bila podijeljenog javnog mijenja o Hitleru. Iako su postojali kolaboracionisti, tijekom 1943. godine ojačao je danski pokret otpora potpomognut britanskim obavještajnim službama. Njihova je djelatnost podrazumijevala špijunažu, sabotažu, atentate na osobe povezane s Danskom nacionalsocijalističkom radničkom strankom (DNSAP) i sl. Nakon što je situacija počela izmicati kontroli, Hitler je promijenio strategiju i odlučio se za kampanju protiv danskih kulturnih ustanova popraćenu pomno odabranim likvidacijama. Za takvu operaciju izabrano je šest Skorzenyjevih komandosa.⁸⁰ Iako se Skorzeny kasnije pokušao distancirati od svoje uključenosti u misiju, činjenica je da je većina aktivnih sudionika dolazila iz njegovih postrojbi. Skupina poslana u Dansku nazvana je *Petergruppe* po imenu njezinog vođe – poručnika Petra Schäfera koji je u stvari bio alijas Ota Schwerdta, čovjeka koji je sudjelovao u Gran Sassu kao jedan od bližih Skorzenyjevih vojnika.⁸¹

Datuma 28. prosinca 1943. godine *Petergruppe* je stigla u Dansku i započela s akcijama sabotaže. Najpoznatiji žrtva atentata bio je Kaj Munk, poznati danski dramatičar, luteranski svećenik i aktivni sudionik pokreta otpora. Skupina je kroz 1944. godinu sudjelovala u terorističkim napadima na danske kulturne i nacionalne spomenike poput Odinovog tornja (*Odinstårnet*), teataru i kina, industrijskih pogona te javnog prijevoza. Do srpnja 1944. godine izračunato je da su teroristički napadi danskog pokreta otpora šest do osam puta brojniji od onih uzrokovanih operacijom *Peter*.⁸² Uz to što se operacija pokazala neuspješnom, počela je i izmicati kontroli. Skorzeny je do rujna 1944. godine povukao gotovo sve ljude iz Danske. Poslijeratna suđenja nisu uspjela dokazati da je Skorzeny odgovoran za operaciju, no pitanje intenziteta Skorzenyjeve upletenosti ostaje diskutabilno sve do danas.⁸³

⁸⁰ Campbell 2012: 144.

⁸¹ Smith 2018: 89.

⁸² Smith 2018: 90.

⁸³ Campbell 2012: 144; Smith 2018: 90.

4.4. Operacija *Rösselsprung*

Njemačka okupacija Balkana strateški je čuvala bočne položaje njemačke ofenzive u operaciji *Barbarossa*. No, jačanjem partizanskih snaga na tom području, njemačka vojska i vojska tadašnje Nezavisne Države Hrvatske polako su gubile kontrolu nad određenim dijelovima zemlje. Na vrhu partizanskog pokreta istaknuo se komunistički vođa Josip Broz Tito koji je od 1943. godine postao realna prijetnja, poglavito nakon što ga je u borbi protiv Trećeg Reicha počela podržavati Velika Britanija.⁸⁴ Uslijedio je novi zadatak – bilo je potrebno zarobiti Tita, živog ili mrtvog.⁸⁵ Početkom 1944. godine OKW je tu misiju pod nazivom *Rösselsprung* (u šahu: Konjičev skok) povjerio Skorzenyju. Hrvatska historiografija operaciju naziva *Desant na Drvar*.

U travnju 1944. godine Skorzeny je stigao u Beograd gdje je trebao dobiti informacije od Abwehra i SD-a koji su tamo djelovali. Međutim, nakon dvodnevni neplođnih pregovora Skorzeny je odlučio krenuti u Zagreb i tamo organizirati središnji punkt vlastite improvizirane obavještajne mreže.⁸⁶ Zbog sigurnosti, odlučio je da će se vojna operacija početi planirati tek nakon što isti podatci o lokaciji Titova Vrhovnog štaba dođu iz tri različita i neovisna izvora.⁸⁷ Budući da toga dana nije bilo slobodnih mjesta u zrakoplovu, odlučio se na put svojim Mercedesom. Zbog neizbježnih partizanskih napada koji su se učestalo događali, lokalni njemački zapovjednici bezuspješno su ga savjetovali na odustajanje od zamišljenog nauma. Kada se Skorzeny sa svojom pratnjom zaustavio kod jedne njemačke postrojbe na Fruškoj gori, zapovjednik postrojbe upozorio ih je da se partizani nakon okršaja vrate u svoja sela, sakriju oružja pod sijeno i postanu obični i naizgled nevini seljaci.⁸⁸ I zapovjednik garnizona u Brčkom upozorio ga je da je cijelo područje pokriveno partizanskim vojnicima i da je prolazak u njemačkom vozilu bez oružane pratnje iznimno opasan. Kada su stigli u Zagreb, nitko im nije vjerovao da su automobilom uspjeli prijeći cijeli put bez napada.⁸⁹ Bio je to jedini slučaj nesmetanog prolaska u posljednjih nekoliko mjeseci.⁹⁰

Nakon četiri tjedna, ustanovili su da se Titov Vrhovni štab nalazi u Zapadnoj Bosni u Drvaru, točnije u špilji na litici iznad Drvara. Štab je bio branjen bojnom od 350 ljudi.⁹¹

⁸⁴ Smith 2018: 92.

⁸⁵ Whiting 1998: 45.

⁸⁶ Skorzeny 1995: 216.

⁸⁷ Skorzeny 2006: 144.

⁸⁸ Skorzeny 2006: 146.

⁸⁹ Foley 1998: 85.

⁹⁰ Skorzeny 2006: 148.

⁹¹ Smith 2018: 94.

Skorzenyjev je plan uključivao malu skupinu komandosa predvođenu njime samim koja bi, prerušena u partizane, izvršila brzi napad i otmicu. Poslao je jednog od svojih najsposobnijih vojnika Adriana von Fölkersama u Banja Luku kako bi se dogovorio o provedbi plana s tamošnjim njemačkim časnikom hrvatskog podrijetla Lotharom Rendulićem.⁹² No, Rendulić i drugi lokalni njemački časnici Skorzenyja su promatrali kao suparnika te su izrađivali vlastiti plan operacije koji je Skorzenyja u potpunosti isključivao.⁹³ Zašto je Fölkersam doživio tako hladan prijem Skorzenyju je postalo jasno krajem svibnja 1944. godine kada je iz svoje obavještajne mreže u Zagrebu saznao da je *Dan J* za pothvat protiv Titova stožera već određen na 2. lipnja. S obzirom na to da je sam došao do te informacije, Skorzeny je strahovao da je napad poznat i neprijateljskoj strani, pogotovo nakon dobivenih izvještaja koji su na to upućivali. Pokušao je više puta upozoriti zapovjedništvo u Banja Luci, no nikada nije dobio odgovor.⁹⁴

Rendulićeva je akcija ipak započela 25. svibnja te je nakon zračnog napada na Drvar ispuštena bojna padobranaca Waffen SS-a, dok je ostatak pojačanja trebao stići zračnim jedrilicama. Problem je ležao u nedostatku informacija i komunikaciji: napadali su grad Drvar posve nesvjesni špilje u kojoj se zapravo nalazio stožer.⁹⁵ Operacija je bila neuspješna te je mnogo sudionika stradalo pokušavajući se probiti do špilje. Tito je u međuvremenu uspio pobjeći te je 6. lipnja sigurno stigao na otok Vis gdje je ponovno uspostavio Vrhovni štab.⁹⁶ Skorzenyjeva je operacija bila upropaštena lošim odnosom među njemačkim časnicima te manjkom komunikacije i dogovora.

4.5. Srpanjska urota

Veliko savezničko iskrcavanje započelo je 6. lipnja 1944. godine kada su angloameričke postrojbe stupile na tlo Normandije. Prema Skorzenyjevima svjedočenjima situacija je nekoliko tjedana bila nejasna, a potom se probojem kod Arromanchesa okrenula u korist Saveznika. Od tog trenutka smatrao je kako je konačan ishod vidljiv, a svoje je mračne misli dijelio samo pred bliskim suradnicima poput Radla i Fölkersama.⁹⁷ Iz događaja 20. srpnja 1944. godine očito je da nije bio jedini koji je imao takve crne predikcije. Toga je datuma Srpanjska urota prešla u

⁹² Skorzeny 2006: 148.

⁹³ Smith 2018: 94.

⁹⁴ Skorzeny 2006: 149.

⁹⁵ Smith 2018: 94-95.

⁹⁶ Smith 2018: 95.

⁹⁷ Skorzeny 2006: 150.

akciju te je prilikom sastanka u Vučjoj jazbini detonirana bomba postavljena od strane pukovnika Clausa von Stauffenberga. Iako je nekoliko ljudi poginulo ili ranjeno, Hitler nije nastradao.

Skorzeny i Radl spremali su se za odlazak u Beč kako bi pripremili novi plan za otmicu Tita na Visu, kada je do njih došla vijest o pokušaju atentata.⁹⁸ Ne naslućujući da je atentat samo prva faza puča, odlučili su nastaviti svoje putovanje. Skorzenyja je na kolodvoru prepoznao jedan Waffen SS časnik koji mu je prenio zapovijedi da se smjesta vrati u svoje urede u Berlinu. Skorzeny je tada počeo shvaćati težinu situacije iako mu je i dalje bilo teško za povjerovati da bi viši časnici i generali mogli sudjelovati u takvoj zavjeri.⁹⁹ U Berlinu je situacija bila kaotična i posvuda su kružile raznolike i kontradiktorne glasine. Nitko nije znao tko je glavni u zapovjedničkom lancu.¹⁰⁰ U Glavnom stožeru SS-a pronašao je smrtno prestrašenog Schellenberga i odmah telefonirao u Friedenthal. Poručio im je da primaju naredbe samo od njega osobno te je zapovjedio Fölkersamu i jednoj jedinici svojih vojnika da se pobrinu za očuvanje reda u Glavnom stožeru SS-a.

Kasnije se ispostavilo da Schellenbergove bojazni nisu bile samo paranoja. Grupa Weimachtovih pobunjenika pokušavala je preuzeti kontrolu nad Trećim Reichom iz svojeg stožera u Bendlerstrasse. General Friedrich Olbricht, general bojnik Henning von Tresckow i pukovnik Stauffenberg modificirali su plan operacije Valkira (*Unternehmen Walküre*) te su namjeravali nakon Hitlerove smrti proglasiti izvanredno stanje u državi, okriviti i razoružati SS i njegove časnike, pa naposljetku ovladati svim ministarstvima, stranačkim organizacijama, radiopostajama i logorima.¹⁰¹ No, pokretanje cijele operacije bilo je moguće jedino pristankom vrhovnog zapovjednika pričuvnih vojnih snaga (*Ersatzheer*) Friedricha Fromma. Fromm se protivio Hitlerovoj politici, ali je odbio sudjelovati u pokretanju operacije zbog čega je zarobljen i Valkira je bez njega započeta u popodnevnim satima.¹⁰²

Skorzeny nije imao drugih naređenja izuzev osiguravanja stožera Amta VI. Na vlastitu je inicijativu krenuo u daljnju ophodnju kako bi saznao više informacija i smirio kaos nastao u zapovjednom lancu. Na Fehrbelliner Platzu naišao je na stožera zapovjednika oklopnih formacija kojega je osobno poznao. Zapovjednik je sakupio tenkove na trgu kako bi ih držao pod kontrolom te je bio zbunjen naredbom koju je dobio iz Bendlerblocka o slanju naoružanog

⁹⁸ Skorzeny 1995: 285.

⁹⁹ Skorzeny 2006: 152.

¹⁰⁰ Foley 1998: 89.

¹⁰¹ Smith 2018: 110.

¹⁰² Smith 2018: 111; Infield 1981: 61.

odreda na vojarne Waffen SS-a.¹⁰³ Skorzeny je odmah shvatio da izvršenje naredbe vjerojatno vodi u građanski rat, što je urotnicima išlo u prilog. Pojurio je u stožer *Leibstandarte SS Adolf Hitler* i uvjerio tamošnjeg pukovnika da se suzdrži od svakoga djelovanja bez obzira na okolnosti. Telefonski je opet razgovarao sa zapovjednikom na Fehrbelliner Platzu, koji je poput mnogih bio dojmio da je Waffen SS odgovoran za puč, te ga uvjerio da je stanje u SS-postrojbama mirno.¹⁰⁴

Sljedeća postaja bio je general Student i Glavni stožer padobranaca, no časnici u stožeru bili su posve neupućeni te nisu dobili nikakve naredbe. Poručili su mu da se Student nalazi u svojoj kući u Lichterfeldeu. Već se bilo smrklo kada je Student, posve nesvjestan puča, primio Skorzenyja. Skorzeny ga je s tek s teškoćom uvjerio da uvede stanje pripravnosti u svoje padobranske postrojbe i zapovijed da naređenja primaju samo od njega osobno. Skorzenyjevju je priču potvrdio Göring koji je u tom trenutku nazvao Studenta i naredio da se pod svaku cijenu moraju izbjeći incidenti koji mogu prerasti u građanski rat.¹⁰⁵

Iz Führerova Glavnog stožera naređeno je da se Skorzeny sa svojim postrojbama smjesta uputi prema Bendlerblocku i pomogne bojniku Ottu Ernstu Remeru, zapovjedniku elitne bojne *Großdeutschland*, koji je već bio u procesu opkoljavanja kompleksa.¹⁰⁶ Na ulazu u zgradu susreo je šefa SS-a Ernsta Kaltenbrunnera i Fromma koji je u međuvremenu oslobođen. Na prvom katu Skorzeny je susreo naoružane časnike koji su mu isripovjedili na koji se način puč završio.¹⁰⁷ Nakon što je Fromm silom oslobođen od strane njegovih vojnika, jedan od sudionika urote je izvršio samoubojstvo, dok su ostali viši časnici uključujući Stauffenberga osuđeni na smrt i nakon toga strijeljani u dvorištu zgrade. Fromm se tako riješio svjedoka koji su ga mogli povezati s urotom.¹⁰⁸ No, Fromm je ipak opet uhićen nakon što se udaljio od Bendlerblocka. Eliminacijom časnika i Frommovim uhićenjem nastao je vakuum u važnim položajima njemačkog zapovjednog lanca zbog čega je Skorzeny preuzeo dužnosti njihovih uredskih poslova. Bezuspješno je pokušavao stupiti u vezu s OKW-om i Führerovim Glavnim stožerom kako bi im sugerirao nužnost postavljanja kompetentnog osoblja na prazna mjesta.¹⁰⁹ Zabranio je daljnja strijeljanja smatrajući kako su živi sudionici urote daleko važniji u otkrivanju informacija. Oko 3h ujutro 21. srpnja napokon je stupio u kontakt s OKW-om te mu je

¹⁰³ Bendlerblock je naziv za kompleks zgrada u Berlinu gdje su se nalazili odjeli OKW-a i Abwehra. Tijekom Srpanjske urote kompleks je bilo glavno središte pobunjenika.

¹⁰⁴ Skorzeny 1995: 288-289.

¹⁰⁵ Skorzeny 2006: 154-156; Infield 1981: 62.

¹⁰⁶ Smith 2018: 112, 114.

¹⁰⁷ Skorzeny 2006: 158.

¹⁰⁸ Skorzeny 1995: 293.

¹⁰⁹ Smith 2018: 116.

zapovjedbno da nastavi obavljati poslove eliminiranih časnika do daljnijega. Nakon više od 30h rada, ujutro 22. srpnja stigla je zamjena. Himmler je sam sebe imenovao glavnim zapovjednikom pričovnih vojnih snaga, unatoč tome što ga je većina časnika smatrala nesposobnim za obavljanje te funkcije.¹¹⁰

4.6. Operacija *Panzerfaust*

Dana 10. rujna 1944. Skorzeny je dobio novi poziv u Führerov Glavni stožer gdje je narednih nekoliko dana prisustvovao na nekim dijelovima vojnih konferencija na kojima se raspravljalo o središnjem dijelu Istočnog fronta.¹¹¹ Naposljetku je pozvan na manje formalan sastanak tijekom kojega mu je Hitler povjerio da mađarski admiral Miklós Horthy pokušava stupiti u kontakt sa Saveznicima kako bi sklopio separadni mir. Namjeravao je pregovarati o predaji ne samo sa Zapadnim Saveznicima, već i sa SSSR-om što bi uništilo njemačke snage na istoku.¹¹² Nestali bi i posljednji izvori nafte, žita i boksita.¹¹³ Hitler je Skorzenyju osobno povjerio zadatak vojnog zaposjedanja Burgberga u Budimpešti u slučaju povlačenja iz sporazuma s Njemačkom.¹¹⁴ Također mu je izdao pismeno naređenje s najširim ovlastima kojim su sve vojne i civilne vlasti obvezane Skorzenyju pružiti najveću moguću potporu.¹¹⁵

Nakon izvršenih priprema, nekoliko dana kasnije sletio je u Budimpeštu kao civil pod pseudonimom „doktor Wolf“. Odmah je počeo istraživati tamošnju situaciju i ustvrdio da je admiral pod velikim utjecajem svog najmlađeg sina Miklósa „Mikija“ Horthyja Mlađeg koji je već započeo tajne pregovore s Titovim izaslanicima. Miklós Mlađi preko jugoslavenskih se partizana nadao stupiti u kontakt sa Sovjetima radi zaključivanja separadnog mira.¹¹⁶ Stvoren je plan za operaciju *Mickey Maus* kojim je trebalo izvršiti otmicu Miklósa Mlađeg.¹¹⁷ Dana 15. listopada u jednom je hotelu dogovorio novi sastanak s jugoslavenskim predstavnicima, što je bilo poznato i njemačkim snagama koje su se potom mogle pravovremeno pripremiti za djelovanje. Skorzenyjeva je postrojba bila zadužena za neutralizaciju mađarske straže. Oko 10h toga dana 30-ak je komandosa pod Fölkersamovim vodstvom u obližnjoj ulici čekalo na pokret.

¹¹⁰ Smith 2018: 117.

¹¹¹ Skorzeny 2006: 172.

¹¹² Snyder 2005: 310.

¹¹³ Foley 1998: 103.

¹¹⁴ Campbell 2012: 145.

¹¹⁵ Skorzeny 2006: 180-181.

¹¹⁶ Whiting 1998: 47-48.

¹¹⁷ Smith 2018: 157.

Skorzeny, koji je bio u civilu, parkirao se točno ispred Miklóseva automobila, a neposredno iza njega nalazio se kamion s mađarskim domobranima. Tako je blokirao potencijalno naglo kretanje protivnika, ako bi do toga došlo.¹¹⁸ Gestapovi su agenti zauzeli pozicije unutar zgrade u prostorijama koje su se nalazile točno iznad sobe u kojoj je dogovoren sastanak. Oni su trebali prekinuti sastanak pet minuta nakon što bi Miklós Mlađi ušao u prostoriju. U istom trenutku njemački vojnici izvana trebali su zatvoriti izlaze odozdo.¹¹⁹ Skorzeny je izašao iz automobila i pretvarao se da popravljaja kvar na motoru. Od događaja koji su netom uslijedili postoje dvije verzije. Prema Smithu, prvi koji su reagirali bili su Gestapovi vojnici koji su provalili u prostoriju i onesvijestili Miklósa Mlađeg te ga pokrivenog vrećom preko glave odveli do policijskog vozila parkiranog ispred zgrade. Istovremeno je na ulici započela pucnjava te je granatom raznesen Miklósev auto. Skorzeny se samostalno sukobio sa zaštitarima, ali ne ispred zgrade, već kod mosta na Dunavu.¹²⁰ Drugu interpretaciju događaja dao je sam Skorzeny te je ona zapravo popularnija među njegovim biografima.¹²¹ Taman kada su Gestapovi vojnici trebali ući u zgradu, na njih je otvorena vatra iz automatskog oružja u kamionu. Skorzeny se bacio iza vrata svog Mercedesa i odgovorio pucanjem iz svog pištolja. U pomoć su mu pritrčali Skorzenyjev vozač, koji je ranjen u nogu, i dočasnik te su njih trojica iza automobila prostrijeljenog hitcima pokušavali zadržati mađarske vojnike. Nakon što je stigao Fölkersam sa satnijom, napadači su se počeli povlačiti. Dok su trčali prema ulazu u zgradu primijetili su da odred mađarskih honveda sprema proboj iz izlaza na ulicu. Bačena je ručna granata na ulazna vrata čime im je bio prepriječen izlaz. Kako bi se sakrio njegov identitet, Miklós Mlađi zamotan je u tepih te je sa svojim prijateljem i još dva Titova agenta odveden u automobil koji je pojurio prema aerodromu.¹²² Skorzeny ih je odlučio slijediti te je naišao na tri satnije honveda koje su trčale prema Fölkersamovoj satnji. Zastao je, izašao iz automobila i povikao prema njihovom zapovjedniku da stanu. Sljedećih nekoliko minuta uvjeravao ih je da je situacija previše kaotična i da prvo trebaju provjeriti što se uopće događa. Za to vrijeme Fölkersam se s vojnicima povukao na sigurno. Ostavljajući zapovjednika honveda zbunjenim, Skorzeny je nastavio prema aerodromu s kojega je Miklós Mlađi prebačen u Beč.¹²³

Admiral Horthy bio je bijesan kada je saznao za otmicu, no nije htio popustiti u svojem naumu. U 14h na radiju je objavljeno da je potpisano primirje sa Sovjetskim Savezom.

¹¹⁸ Skorzeny 2006: 187.

¹¹⁹ Foley 1998: 108.

¹²⁰ Smith 2018: 157-158.

¹²¹ Foley 1998: 109; Whiting 1998: 48-49; Infield 1981: 71.

¹²² Skorzeny 1995: 313.

¹²³ Foley 1998: 110.

Međutim, nije nagovijestio svojim suradnicima tako ishitrenu odluku te vojnicima nije izdao naredbu oružanog otpora u slučaju njemačkog napada.¹²⁴ Postrojbe Waffen SS-a (22. SS divizija) uz podršku od 40 tenkova okružile su Burgberg i čekale početak operacije *Panzerfaust* kojom bi se okupiralo cijelo područje.¹²⁵ Dogovoren je početak plana u 6:00h ujutro sljedećeg dana kada bi se Skorzeny sa svojim komandosima probio kroz tzv. Bečka vrata na sjeveru i, računajući na element iznenađenja, zauzeo dvorac bez ispaljena metka i prolijevanja krvi.¹²⁶ Bočne strane i južni prilaz zauzele bi druge postrojbe koje su također sudjelovale u operaciji.

Noć su proveli čekajući znakove kapitulacije iz Burgberga te je naposljetku operacija započela prema dogovorenom rasporedu. Vojnicima je naredeno da ne otvaraju vatru, osim u slučaju velikog otpora. Skorzeny se krenuo probijati prema Bečkim vratima koja su bila otvorena. Mađarski su vojnici putem do dvorca zbunjeno stajali postrance. U dvorište dvorca ušli su silom, ali i dalje bez ijednog pucnja. Skorzeny je zapovjedio jednom mađarskom časniku da ga odvede do zapovjednika dvorca, što je ovaj i učinio. Na prvome katu jedan se vojnik spremao strojnicom zapucati na njemačke vojnike, ali ga je spriječio Skorzenyjev dočasnik tako što mu je bacio oružje kroz prozor.¹²⁷ Naposljetku je Skorzeny stigao do zapovjednika i zatražio predaju. Brza je odluka bila od najveće važnosti s obzirom na to da se s trga čula povremena paljba. Zapovjednik se nakon nekoliko trenutaka nećkanja predao i smjesta zapovjedio svojim vojnicima da obustave svaki otpor. Obilazeći dvorac, Skorzeny je shvatio da je regent Horthy napustio Burgberg tijekom noći te da se nalazi u uredu lokalnog zapovjednika Waffen SS-a gdje je obećao povući sklopljeno primirje. Operacija nije bila obustavljena jer njemački časnici nisu bili sigurni u Horthyjevu iskrenost.¹²⁸ Admiral je strahujući za svog sina potpisao rezignaciju u korist Ferenc Szálasiya koji je bio simpatizer Hitlerove politike.¹²⁹ Skorzeny je iste večeri primio novi zadatak iz Hitlerovog Glavnog stožera s naredbom da sigurno dovede admirala Horthyja u dvorac Hirschberg u Bavarskoj gdje će biti primljen kao Hitlerov gost.¹³⁰

¹²⁴ Smith 2018: 158-159.

¹²⁵ Whiting 1998: 50.

¹²⁶ Skorzeny 2006: 192.

¹²⁷ Smith 2018: 160.

¹²⁸ Smith 2018: 161.

¹²⁹ Whiting 1998: 55.

¹³⁰ Skorzeny 2006: 199-200.

4.7. Operacija *Greif*

Šest dana nakon okončanja operacije *Panzerfaust*, Skorzeny je posjetio Vučju jazbinu kako bi Hitlera izvijestio o pojedinostima uhićenja Miklósa Mlađeg i zbivanja na Burgbergu u Budimpešti. Hitler ga je nagradio promaknućem u čin potpukovnika (*SS-Obersturmbannführer*) te mu predstavio novi zadatak kojega je opisao „možda najvažnijim u njegovom životu.“¹³¹ Hitler je najavio novu operaciju *Wacht am Rhein* (Straža na Rajni) koja će biti posljednja velika ofenziva na Zapadu.¹³² S obzirom na to da je operacija bila smišljena u najvećoj tajnosti te za nju još nisu bili saznali ni neki od glavnih zapovjednika koji će u njoj sudjelovati, uočljivo je visoko povjerenje i važnost koju je Hitler polagao u Skorzenyja. Hitler se nadao brzim i neočekivanim prodorom prema Ardenima koji bi Zapadne Saveznike prisilio na povlačenje i primirje te tako omogućio promjenu tijeka rata i prebacivanje težišta vojne snage na Istok.¹³³ Skorzenyju je povjerio zapovjedništvo nad operacijom *Greif* (Grifon) koja bi u okviru ofenzive imala za cilj zauzimanje mostova na rijeci Meuse između Liègea i Namura. Misiju su trebali obaviti odjeveni u britanske i američke uniforme te ometanjem prometa i drugim metodama sabotaze izazvati metež među savezničkim trupama.¹³⁴

Plan je u najboljim uvjetima predviđao zauzimanje Antwerpena u roku od sedam dana. U stvarnosti, ostvarenje željenih ciljeva bilo je praktički nemoguće u okolnostima u kojima se njemačka vojska nalazila (veliki gubitci u ljudstvu i resursima, poglavito u Luftwaffe-u) te su mnogi zapovjednici postrojbi uložili svoje prigovore, ali bezuspješno.¹³⁵ Početak operacije predviđen je za 1. prosinca 1944. godine čime je ostalo nedovoljno vremena za pripremu tako zahtjevne ofenzive. Postojale su i moralne dileme glede Skorzenyjeve operacije: članak 23 (f) Haških konvencija iz 1907. zabranjuje korištenje neprijateljskih uniformi na neprijateljskom tlu u slučaju otvaranja vatre pri napadu.¹³⁶ Vojnici uhvaćeni u neprijateljskim uniformama imali su izjednačen status kao i špijuni te su se shodno tomu mogli tako i tretirati, odnosno u slučaju zarobljavanja bili bi strijeljani. Ako su istovremeno nosili i koristili oružje, prema međunarodnom su pravu mogli biti optuženi ratnim zločincima. Skorzeny je zato naredio svojim komandosima da ispod američkih ili britanskih odora nose njemačke te u trenutku prelaska u napad sa sebe skinu neprijateljske uniforme i ratuju sa svojim regularnim

¹³¹ Smith 2018: 164.

¹³² Naziv *Ofenziva u Ardenima* (*Ardennenoffensive*) kasnije je postao popularniji u historiografiji. Skorzeny 2006: 202.

¹³³ Foley 1998: 129.

¹³⁴ Skorzeny 2006: 204.

¹³⁵ Smith 2018: 165-166.

¹³⁶ Smith 2018: 167-168.

oznakama.¹³⁷ Imajući spomenute okolnosti na umu, Hitler je Skorzenyju zabranio prelazak prve linije bojišnice i kretanje iza neprijateljskih položaja. Skorzeny bi kao ratni zarobljenik bio veliki trofej te bi vjerojatno bio izveden pred vojni sud.¹³⁸

Kako bi priskrbili časnike i vojnike koji govore engleski jezik, Glavni stožer izdao je javnu okružnicu kojom se traže dobrovoljci za specijalnu misiju čime je apsolutno kompromitirana tajnost operacije *Greif*. Skorzeny, koji je na tom dopisu spomenut imenom, smatrao je da je pothvat time osuđen na propast i prije nego što je započeo. Kasnije je doznao da su američke obavještajne službe nabavile okružnicu u roku od osam dana od izdavanja.¹³⁹ Skorzeny je pokušao obustaviti operaciju ili bar svoje sudjelovanje u njoj, ali je njegov prigovor zaustavljen unutar vojne administracije koja Hitleru više nije prenosila realne loše vijesti.¹⁴⁰ Jezični stručnjaci u Friedenthalu nekoliko su tjedana razvrstavali dragovoljce u tri odvojene skupine prema njihovu znanju engleskog jezika. Rezultati su bili poražavajući – prva kategorija predviđena za one koji tečno pričaju engleski i imaju određeno znanje američkog *slenga* brojila je deset ljudi. Drugu kategoriju sačinjavali su oni koji su donekle tečno govorili engleski te se sastojala od 30 do 40 ljudi, a treća je kategorija sastavljena od 120 do 150 ljudi koji su otprilike poznavali engleski jezik. Oko dvjestotinjak vojnika imalo je znanje engleskog samo iz školskih dana, a svi su ostali jedva znali izgovoriti „da“ i „ne“.¹⁴¹ Najbolji su govornici uglavnom bili mornari koji nisu imali potrebne vještine za specijalnu operaciju. U vojnoj su obuci nastojali prilagoditi ljude na ležerniji stil ophođenja prema nadređenima, žvakanje žvakaćih guma, upotrebljavanje najčešćih psovki i ostale geste tipične za američku vojsku¹⁴². Skorzeny je naposljetku 120 najboljih govornika pridodao brigadi komandosa (jedinica *Einheit Stielau*), a ostali su vojnici pripali brigadi „gluhonijemih“, odnosno onih koji bi tijekom povlačenja u američkim vojnim kolonama šutjeli zbog tobože proživljenih ratnih užasa.¹⁴³

Skorzenyjeve su trupe ulazile su sastav 150. oklopne brigade čije je područje napada operiralo u djelokrugu 6. oklopne armije. Nakon probijanja neprijateljskih linija na više lokacija, očekivan je prelazak preko rijeke Meuse preko tri mosta koja su označena kao strateški ciljevi (kod Angia, Amaya i Huya). Stoga je cjelokupni sektor djelokruga 6. oklopne armije

¹³⁷ Skorzeny 2006: 208.

¹³⁸ Smith 2018: 168.

¹³⁹ Pallud 1987: 4; Skorzeny 2006: 206-207.

¹⁴⁰ General SS-a i Hitlerov šurjak Hermann Fegelein priznao je Skorzenyju da je njegov slučaj „zaista nevjerovatan i nepojmljiv, ali to je upravo razlog da se o njemu ne govori Führeru“. Skorzeny je pokušao uložiti žalbu kod Himmlera koji je priznao da je situacija „idiotska“, ali da se ništa ne može učiniti. Smith 2018: 170.

¹⁴¹ Pallud 1987: 6.

¹⁴² Smith 2018: 172; Skorzeny 2006: 213-214.

¹⁴³ Pallud 1987: 6.

podijeljen na tri dijela prema tri pravca kretanja (X, Y, i Z).¹⁴⁴ Nakon što bi ih ostatak oklopnih formacija drugih postrojbi sustigao kako bi utvrdio položaje na mostovima, Skorzenyjeve prerusene jedinice trebale su iza neprijateljskih linija sudjelovati u njihovom povlačenju. Komandosi su k tomu trebali prekidati savezničke telefonske vodove, uništavati zalihe streljiva, premještati putokaze, prenositi izmišljena i proturječna naređenja, preuveličavati uspjehe njemačke vojske na fronti i sl.¹⁴⁵ Shodno tomu, dobra je kamuflaža bila nužna za uspjeh. Količina opreme koju su dobili bila je daleko manja od onoga čemu su se nadali. Poslana su im dva tenka tipa *Sherman*, od kojih se jedan pokvario već nakon par prijeđenih kilometara. Alternativno su primili dvanaest njemačkih *Panthera* koje su samostalno pokušali limenim pločama urediti tako da bar iz profila što više nalikuju *Shermanu*.¹⁴⁶ Na raspolaganju su imali samo petnaest američkih oklopnih vozila i tridesetak *Jeepova*, a ostatak su nadoknadili njemačkim vozilima prebojanima u tipičnu zelenu boju koju je koristila američka vojska.¹⁴⁷ Stanje s oružjem bilo je još gore: samo je brigada komandosa mogla dobiti američke puške, a osim toga imali su još nekoliko protuoklopnih topova i minobacača, ali bez odgovarajućeg streljiva. Svi su ostali morali nositi njemačke puške.¹⁴⁸ Američke odore također su bile dostupne u oskudnoj količini, a većina jakni bila je markirana oznakama ratnih zarobljenika. Skorzeny je unatoč tome što je bio zapovjednik brigade uspio pronaći jedino džemper u svojoj veličini.¹⁴⁹

Budući da je tajnost pripreme operacije bila od najveće važnosti, vojno vježbalište i cijeli Friedenthal proglašeni su zatvorenom zonom. Među vojnicima su se vrlo brzo počele širiti glasine koje su pokušavale predvidjeti kamo će i s kojim ciljem biti poslani. Skorzeny je smatrao kako je pretvaranje da su časnici ljuti što su vojnici „tako dobro obaviješteni“ i zapravo poticanje različitih glasina najbolja metoda zbunjivanja neprijateljskih obavještajnih službi.¹⁵⁰ Jedna od najpoznatijih glasina bila je ona o otmici ili atentatu američkog generala Dwighta Eisenhowera u njegovom stožeru u Parizu zbog čega je za vrijeme trajanja ofenzive nevoljko boravio u kućnom pritvoru.¹⁵¹

Zbog svih poteškoća u kratkom vremenu pripreme, Skorzeny je bio primoran podijeliti 150. oklopnu brigadu na dvije, umjesto na tri bojne. Također je regrutirao jednu satniju iz SS-Jagdverbände *Mitte* i dvije satnije iz SS-Fallschirmjäger-Abteilung 600, a pridružili su se još

¹⁴⁴ Skorzeny 2006: 209.

¹⁴⁵ Skorzeny 2006: 217.

¹⁴⁶ Skorzeny 2006: 214.

¹⁴⁷ Pallud 1987: 8.

¹⁴⁸ Smith 2018: 174.

¹⁴⁹ Foley 1998: 134.

¹⁵⁰ Skorzeny 2006: 218.

¹⁵¹ Smith 2018: 176.

dva bataljuna padobranaca iz Luftwaffe-a, tenkovske posade iz tenkovskih pukovnija i topnici iz topničkih jedinica. Unatoč svim ulozenim naporima, na kraju je raspolagao s ukupno 2.500 ljudi, što je neočekivano manji broj od potrebnog.¹⁵² Ofenziva je započela u ranim jutarnjim satima 16. prosinca (datum je u međuvremenu bio pomaknut) s istovremeno otvorenom paljbom nekoliko tisuća topova na iznenađene neprijateljske položaje na crti bojišnice. Skorzenyjeva je grupa čekala da se postigne proboj savezničkih linija u kojem bi mogli ostvariti brzi prodor u neprijateljske redove. No, pokazalo se da je inicijalni napad nanio manje štete nego očekivano te saveznička vojska, iako iznenađena, nije napuštala položaje niti se povlačila bez pružanja otpora kako je predviđao Glavni stožer.¹⁵³ Američka se vojska osobito dobro odupirala oko Losheima, a njemačko je napredovanje općenito bilo sporo i mukotrpno.¹⁵⁴ Nastali su i mnogi zastoji na cestama zbog vozila koja su napredovala presporo te je Skorzeny tijekom čekanja na napad pokušavao rasteretiti prometnice obilazeći kolone i zapovijedajući vozačima kamiona da se pomaknu. Zbog neuspjeha zauzimanja polazišnih točaka morao je odustati od dogovorenog pothvata i svoju brigadu staviti na raspolaganje 1. SS oklopne divizije *Leibstandarte SS Adolf Hitler* koja je pokušavala osvojiti Malmedy. Osvajanjem toga gradića bila bi omogućena pomoć postrojbama pod vodstvom potpukovnika Joachima Peipera koji je izvojevao najveći proboj u dubinu savezničke linije na tom području.¹⁵⁵ Unatoč izvještajima da je grad slabo branjen, do početka napada američka vojska uspjela se skupiti na vrijeme i pružiti ozbiljan otpor u kojemu je ranjen i zapovjednik napadačke skupine Fölkersam.¹⁵⁶

Skorzeny je u međuvremenu poslao skupinu svojih komandosa iza neprijateljskih linija te je prema njegovim iskazima od devet poslanih grupa minimalno šest uspjelo u svome pothvatu. Dvije su grupe zarobljene te su na licu mjesta pogubljeni kao špijuni u savezničkim odorama.¹⁵⁷ Četiri su grupe poslale izvještaje o svojim djelovanjima. Jedna se grupa nakon prelaska linije smjestila na križanje cesta u Huyu pokraj rijeke Meuse. Tamo su uspjeli uvjeriti američkog zapovjednika oklopnog puka da produži krivim pravcem uz objašnjenje kako su osobno primili naređenje da sve usmjere na potreban zaobilazak. Osim toga, ta je grupa presjekla više telefonskih linija i uništila nekoliko putokaza, što je sljedećeg dana uzrokovalo veliku pomutnju i zastoj u savezničkim redovima. Druga je grupa blizu rijeke Meuse označila tri važne ceste koje vode u smjeru fronte tipičnim američkim obojenim vrpčama koje su označavale minirano

¹⁵² Smith 2018: 172.

¹⁵³ Skorzeny 2006: 221-222.

¹⁵⁴ Whiting 1998: 66.

¹⁵⁵ Smith 2018: 193.

¹⁵⁶ Whiting 1998: 73.

¹⁵⁷ Smith 2018: 186-187.

područje. Time je odužen prolazak do bojišnice budući da su savezničke trupe bile primorane tražiti alternativne rute. Treća je grupa pronašla spremište streljiva kojega je pod okriljem noći raznijela u zrak. Također su presjekli telefonske linije na više mjesta i tako uzrokovali pomutnju u komunikaciji. Posljednja grupa koja je podnijela izvještaj nabasala je na američke rovove u kojima ih je jedan američki časnik pozvao da prepričaju najvažnije vijesti s crte bojišnice. Vođa skupine komandosa izmislio je nevjerojatnu priču o borbi s Nijemcima preuveličavajući njihova postignuća zbog čega se časnik sa svojom postrojbom odmah povukao dublje na „sigurnije“ mjesto.¹⁵⁸ Svi su ovi događaji uzrokovali histeriju i strah od špijuna zbog čega su mnogi američki i britanski časnici morali prolaziti razne neugodnosti pokušavajući dokazati svoje prave identitete.¹⁵⁹

Nakon poraza kod Malmedyja i Skorzenyjeva ranjavanja u nogu i lice prilikom kontaktiranja stožera 1. SS oklopne divizije postalo je očito da 150. oklopna brigada ne može ostvariti zamišljene planove te je ona raspuštena.¹⁶⁰ Dana 28. prosinca 1944. godine zamijenila ih je pješadijska divizija pod vodstvom potpukovnika Hermanna Wulfa.¹⁶¹

5. Uhićenje i bijeg

Skorzeny je 30. siječnja 1945. dobio novo zaduženje od Himmlera – uspostava čvrstog uporišta u gradu Schwedtu na istočnoj obali Odre. Tom je prilikom zapovijedao najvećom količinom vojnika odjedanput (*Kampfgruppe Schwedt*), no unatoč ovlastima generala bojnika (*SS-Brigadeführer*) koje je imao na terenu, službeno nikad nije promaknut u viši čin.¹⁶² Morao je organizirati obranu u vrlo kratkom vremenu, a postojao je i veliki logistički problem nedostatka oružja i municije. Koristeći se trikovima poput iluzije koju je stvorio postavljajući protuzračne topove na kamione, stvorio je dojam veće artiljerijske snage nasumičnim mjestima ispaljivanja projektila.¹⁶³ Brzi prodor brojnije sovjetske Crvene armije koja je već prešla smrznutu Odru i Himmlerova inkompetencija u vođenju protuofenzive uvelike su odredili šanse za uspjeh zadatka.¹⁶⁴ Iako Schwedt sovjetskoj vojsci nije bio primarni strateški cilj, Skorzeny

¹⁵⁸ Skorzeny 2006: 225-226.

¹⁵⁹ Smith 2018: 186.

¹⁶⁰ Whiting 1998: 74.

¹⁶¹ Skorzeny 2006: 234; Smith 2018: 198.

¹⁶² Smith 2018: 202., 204.

¹⁶³ Foley 1998: 161.

¹⁶⁴ Smith 2018: 203.

je svejedno uspio držati obranu mjesec dana prije nego što je krajem veljače pozvan u Berlin.¹⁶⁵ Njegovim su se dolaskom počele širiti glasine o tome kako će biti jedan od zapovjednika obrane Berlina. Međutim, Hitler ga je nagradio odlikovanjem Viteškog križa s hrastovim lišćem za njegove zasluge u Schwedtu i predstavio novi problem kojeg će Skorzenyjevi komandosi morati riješiti.¹⁶⁶ Američka je vojska zauzela Ludendorffov most na Rajni kod Remagena čime je ubrzan prodor savezničke vojske sa zapada. Skorzenyjeva postrojba trebala je u što kraćem vremenu uništiti željeznički most.¹⁶⁷ Nakon neuspješnih pokušaja torpediranja mosta, naposljetku se 17. ožujka 1945. godine sam urušio.¹⁶⁸

Skorzenyjeva posljednja misija vjerojatno je pokrenuta na njegovu vlastitu inicijativu. Navodno je pokušavao skupiti pet do šest skupina od po četiri do pet stotina ljudi koji bi se učvrstili u Austrijskim Alpama.¹⁶⁹ Imao je zamisao stvoriti nacionalni pokret otpora protiv boljševizma te je u tome anticipirao podršku Zapadnih Saveznika. Ideja o posljednjem otporu nacionalsocijalista iz utvrđenog naselja u planinama između Austrije i Bavarske (*Alpenfestung*) pokazala se propagandnim mitom posebno naglašenim u zadnjim godinama rata.¹⁷⁰ U stvarnosti je plan bio potpuno nerazvijen jer je svako stvaranje planova u slučaju poraza bilo smatrano dijelom *Katastrophen Politik*, odnosno politike očaja koja je graničila s veleizdajom.¹⁷¹ Himmler je od 1944. godine radio na operaciji *Verwolf* (Vukodlak) koja je za cilj imala organizaciju gerilskog ratovanja u slučaju savezničke okupacije Njemačke. Od Skorzenyja se očekivalo da sudjeluje u operaciji, no on je već počeo raditi na vlastitoj mreži otpora: do sredine travnja od dragovoljaca i sakupljenih dezertera formirala se postrojba *Schutzkorps Alpenland* (SKA) čiji je primarni cilj najvjerojatnije bila borba protiv boljševizma.¹⁷² Zbog velike količine lažnih nacрта utvrde u Alpama te izmišljenih izvještaja o konstrukciji i njezinoj opskrbi, savezničke su sile čvrsto vjerovala u mogućnost posljednjeg velikog otpora Reicha. U pokušaju sprječavanja takvog ishoda, na nalog Eisenhowera je izdana i tjeeralica na Skorzenyjevo ime u obliku plakata na kojem je opisan kao špijun, ubojica i diverzant. Iz toga proizlazi zaključak da je očito stekao reputaciju opasnog protivnika.¹⁷³

¹⁶⁵ Infield 1981: 105.

¹⁶⁶ Spomenuti događaj bio je zadnji susret Skorzenyja i Hitlera, a ceremonija odlikovanja nikada se nije stigla održati. Smith 2018: 223.

¹⁶⁷ Infield 1981: 107.

¹⁶⁸ Smith 2018: 221.

¹⁶⁹ Smith 2018: 224.

¹⁷⁰ Whiting 1998: 91.

¹⁷¹ Smith 2018: 227.

¹⁷² Campbell 2012: 146; Smith 2018: 230-231.

¹⁷³ Infield 1981: 114-115.

Nakon sovjetskog osvajanja Beča, na čelo vlade postavljen je socijaldemokrat Karl Renner. Njegovu vladu, koju su tada počeli činiti i komunisti, nisu priznale ni Sjedinjene Američke Države niti Velika Britanija smatrajući je marionetskom. Takva se situacija učinila idealnom svima koji su potražili utočište u Alpama. Naime, nastojali su zavaditi Istočne i Zapadne Saveznike te se prikazati kao alternativna opcija u vladanju nad Austrijom koja će biti ideološki bliža Zapadu.¹⁷⁴ Nakon vijesti o Hitlerovu samoubojstvu te poslije uhićenja mnogih časnika koji su sudjelovali u ideji organizacije otpora, Skorzeny se odlučio predati. Također se predala i postrojba SKA, s posebnom pažnjom na njezinu cjelovitost pri predaji kako bi ostvarili što bolji utisak na Amerikance u čijoj su se zoni okupacije nalazili.¹⁷⁵ Uhićen je 16. svibnja 1945. godine i odveden na ispitivanje u američki stožer u Salzburgu.¹⁷⁶ Javno mnijenje već tada ga je smatralo urbanom legendom, a ni saslušanje nije prošlo bez podizanja medijske hajke, s obzirom na to da su se među ispitivačima nalazili i reporteri i fotografi. U međuvremenu se proširila i glasina kako je Skorzeny spasio i prevezao Hitlera na sigurno mjesto.¹⁷⁷ Odgovarajući na sva pitanja, snažno je vjerovao kako će se nazrijeti njegova iskrenost i suradnja, a istodobno je naglašavao i osobnu želju i pomoć u borbi protiv Sovjetskog Saveza.¹⁷⁸

Skorzenyju nije suđeno u Nürnbergu, već u bivšem koncentracijskom logoru Dachau gdje su se pod američkom jurisdikcijom odvijala suđenja manje važnim ličnostima. Uz dodatak suđenju, optuženi su morali proći program denacifikacije kako bi dobili dozvolu za normalnu integraciju u društvo.¹⁷⁹ Nakon dvije godine neprestanog ispitivanja za vrijeme kojeg je promijenio nekoliko zatvora, 23. srpnja 1947. godine podignute su optužnice protiv Skorzenyja i još osam drugih zatvorenika. Optužbe su se odnosile na kršenje Haške konvencije iz 1907. godine te su uključivale sljedeće točke: I. preuzimanje vojnih oznaka SAD-a s namjerom pucanja i ubijanja američkih vojnika, II. ubijanje i mučenje preko stotinu američkih zatvorenika, III. uklanjanje uniformi i osobnih dokumenata s američkih ratnih zarobljenika te IV. prisvajanje paketa Crvenog križa namijenjenih američkim ratnim zarobljenicima.¹⁸⁰ Suđenje je otvoreno 18. kolovoza sa zloglasnim potpukovnikom Abrahamom Rosenfeldom kao glavnim tužiteljem, dok je obranu vodio potpukovnik Robert Durst.¹⁸¹ Druga točka odnosila se na masakr američkih vojnika kod Malmedyja 1944. godine, no poznato je da su se sve

¹⁷⁴ Smith 2018: 235.

¹⁷⁵ Smith 2018: 239.

¹⁷⁶ Infield 1981: 123.

¹⁷⁷ Skorzeny 1995: 437.

¹⁷⁸ Infield 1981: 125.

¹⁷⁹ Smith 2018: 244-245.

¹⁸⁰ Smith 2018: 248-250.

¹⁸¹ Infield 1981: 134-135.

Skorzenyjeve postrojbe uključujući njega osobno u tom trenutku nalazili podaleko od incidenta.¹⁸² Zbog nedostatka ikakvog dokaza povezanosti, Rosenfeld je morao povući drugu točku optužnice. Nakon što su dvojica iz skupine optuženih pomilovana, potpuno se smanjio pritisak treće i četvrte točke, a prva se točka o pucanju u američkim uniformama zapravo nije mogla potkrijepiti čvrstim dokazima. Ukazujući na činjenicu da je i protivnička strana radila iste kažnjive prijestupe te pozivajući svjedoke među kojima se posebno istaknuo britanski ratni heroj F. F. E. Yeo-Thomas, postalo je evidentno da optuženi trebaju biti pomilovani ili pak osuđeni, pod uvjetom da sud osudi sam sebe.¹⁸³ Dana 9. rujna sud ih je proglasio nevinima čime je Skorzeny opet postao medijska senzacija. Osim Yeo-Thomasa koji mu je postao prijateljem, nakon suđenja čestitao mu je i sam Rosenfeld nazivajući ga kasnije pred novinarima „najopasnijim čovjekom u Europi“.¹⁸⁴

Nakon što je oslobođen krivnje, i dalje je morao proći kroz program denacifikacije u internacijskom logoru u Darmstadtu. U tom je razdoblju iz Čehoslovačke, koja je bila pod kontrolom Sovjetskog Saveza, poslan zahtjev za njegovim izručenjem zbog navodnog zapovijedanja nad grupom SS-ovih vojnika koji su masakrirali 27 ljudi u Ploštini.¹⁸⁵ Budući da Skorzeny nije imao nikakvu poveznicu s tim događajem te je ustvari u cijelom travnju samo dva puta prošao kroz zemlju tijekom putovanja prema Alpama, bilo je očito kako je optužba samo prikrivena želja za tim da postane sovjetskim zatvorenikom. Odmah se obratio voditeljici službe za cenzuru logora Lieselotte Schröter, s kojom je izgradio vrlo prisan osoban odnos, i koristeći svoj uobičajeni šarm, poslao zahtjev za pomoć svojim kontaktima koji su bili na slobodi.¹⁸⁶ Uz njezinu je pomoć plan bio dogovoren – datuma 27. srpnja 1948. u Darmstadtu se pojavio automobil s tri američka vojna policajca koja su zatražila hitno Skorzenyjevo prisustvo u Nürnbergu. Uz ispravnu dokumentaciju, preuzeli su zatvorenika i otišli, što je ujedno bio i zadnji službeni trag Skorzenyja u sljedećih više od godinu dana.¹⁸⁷ Kasnije je tvrdio kako je američka vojska sama ustupila odore bivšim SS-ovim vojnicima, no ono što je sigurno jest da bez zaštite i nadzora američkih obavještajnih službi sigurno ne bi mogao ostati skriven toliko dugo.¹⁸⁸

¹⁸² Smith 2018: 184.

¹⁸³ Foley 1998: 193-197.

¹⁸⁴ Smith 2018: 257-259.

¹⁸⁵ Smith 2018: 264.

¹⁸⁶ Infield 1981: 150.

¹⁸⁷ Smith 2018: 265.

¹⁸⁸ Infield 1981: 154.

6. Poslijeratne godine

Nakon bijega iz zatvora, samo se moglo nagađati gdje se Skorzeny nalazi te su mediji izvještavali o raznim potencijalnim lokacijama. Austrijska vlada smatrala je da je upravo Skorzeny zaslužan za tajnu organizaciju *Die Spinne* koja je pomagala optuženim njemačkim časnicima izbjeci suđenja i preseliti se u emigraciju.¹⁸⁹ Ipak je prilikom jednog posjeta Parizu u veljači 1950. godine uočen na ulici zajedno s jednom damom. Medijska senzacija naposljetku je uzrokovala prave nemire francuskih komunista u znak protesta.¹⁹⁰ Dama u društvu bila je njegova nova buduća žena – Ilse Lüthje. Također izrazito šarmantna i misteriozna, ali visoke inteligencije i iskustva s radom u obavještajnim službama, kroz sljedeće godine postala mu je i poslovnim partnerom.¹⁹¹ Tih mjeseci su do američke obavještajne službe CIA-e (*Central Intelligence Agency*) došli izvještaji o tzv. Skorzenyjevom planu, odnosno o namjeri tajnog prikupljanja njemačke vojske u emigraciji kako bi se potom iskoristila u borbi protiv Sovjeta za koje se potencijalno smatralo da bi mogli napasti Njemačku.¹⁹² Budući da se 1950. godine smjestio u Madridu u Španjolskoj, vjerovalo se da se tamo okuplja i obučava spomenuta vojna sila nazvana *Legión Carlos V*. Kružile su priče o tome kako mu pritom kao sponzori pomažu španjolski generali te kako je uključena čak i Crkva.¹⁹³ Ovo je razdoblje za Skorzenyja bilo ispunjeno strahom od otmice ili atentata te je prema njegovim svjedočenjima pet puta preživio napade takve vrste.¹⁹⁴ Skorzeny se neprestano povezuje važnim ličnostima koje sudjeluju u raznim dijelovima podzemnih pokreta, primjerice s Reinhardom Gehlenom, Heinzom Guderianom, Hansom Speidelom i dr.¹⁹⁵ Važnost Skorzenyja među ostalim bivšim njemačkim časnicima bila je u osobnim poznanstvima i raznolikim kontaktima diljem Europe kroz koje je bio sposoban pružiti bazu njihovom zajedničkom pokretu izvan Njemačke. Plan nije naišao na američko odobravanje te je naposljetku propao.

Skorzeny se u Španjolskoj povezoao i s Nijemcima koji su pokušavali ostvariti legitimne poslove.¹⁹⁶ Doduše, takvi su poslovi često prikrivali one mutnije koji su se odvijali tajno – primjerice gradnja tvornice za proizvodnju vojnih zrakoplova u Španjolskoj.¹⁹⁷ Kao takav je

¹⁸⁹ Smith 2018: 268.

¹⁹⁰ Infield 1981: 159.

¹⁹¹ Infield 1981: 171.

¹⁹² Foley 1998: 202.

¹⁹³ Smith 2018: 267.

¹⁹⁴ Smith 2018: 274.

¹⁹⁵ Infield 1981: 158-159; Smith 2018: 266.

¹⁹⁶ Foley 1998: 203.

¹⁹⁷ Smith 2018: 277.

bio od koristi i španjolskom režimu budući da je osigurao rad brojnih njemačkih industrijskih i vojnih specijalista.¹⁹⁸ Neka poznanstva su ipak stvarala veće kontroverze, npr. povezanost sa zapadnonjemačkom političkom strankom SRP (*Sozialistische Reichspartei Deutschlands*) koja je i dalje otvoreno zastupala ideje Trećeg Reicha te negirala Holokaust.¹⁹⁹ Osobnu poveznicu imao je i s Oswaldom Mosleyjem čiji je sindikalni pokret novčano pomagao obitelji bivših pripadnika nacionalsocijalističkog režima.²⁰⁰ No, kada bi određene novinske agencije pretjerale u kontroverznim pričama, Skorzeny bi ih uspješno tužio kao što se dogodilo londonskom listu *Reynolds News* zbog prikazivanja Skorzenyja vođom europskog dijela pokreta Die Spinne.²⁰¹

Godine 1953. Skorzeny je posjetio Egipat gdje je navodno trebao regrutirati bivše njemačke časnike i vojnike u tajnu policiju i specijalne snage Gamala Abdela Nassera, međutim ne postoje konkretni dokazi za te tvrdnje.²⁰² Pretpostavlja se da je posjetio Egipat svojevrijedno, najvjerojatnije iz više razloga. Uz razlog unaprijeđenja svog legitimnog inženjerskog posla započetog u Madridu, također je pokušao sklopiti ugovor o trgovanju oružjem.²⁰³ Visoko mišljenje o Skorzenyju odrazila je i činjenica da je po dolasku u državu pozvan upoznati tadašnjeg predsjednika Mohadmeda Naguiba te je prilikom jedne parade u čast režimu smješten između Naguiba i palestinskog vođe Mohammeda Amina al-Husseinija.²⁰⁴ Njegovo djelovanje u Egiptu možda je još živopisnije s obzirom na iskaze egipatskih časnika iz centara za obuku komandosa o tome kako bi potencijalno gerilsko napredovanje protiv Britanaca u Egiptu bilo izvedeno pod Skorzenyjevom zapovjedništvom.²⁰⁵ Tijekom drugog posjeta Egiptu, kada je razmišljao o osnivanju alternativne baze negdje u Africi, Nasser ga je ponudio pozicijom osobnog ekonomskog i vojnog savjetnika. Prema vlastitom svjedočenju, ponuda je odbijena zbog prevelikih frakcija među njemačkim vojnim savjetnicima. Uz to je navodno istovremeno dobio identičnu ponudu iz Sirije.²⁰⁶

Njegov sporo napredujući legitimni posao u Španjolskoj doživio je zaokret kada je 1952. godine uspio potpisati veliki ugovor o nabavi čelika za španjolsku državnu željeznicu. Nakon toga sklopio je mnoge druge ugovore čime se poprilično obogatio. Nove kontroverzne priče u javnom prostoru nastale su 1954. godine objavom zajedničke fotografije Skorzenyja i

¹⁹⁸ Smith 2018: 278-279.

¹⁹⁹ Infield 1981: 212.

²⁰⁰ Smith 2018: 292.

²⁰¹ Smith 2018: 293.

²⁰² Infield 1981: 207.

²⁰³ Infield 1981: 210.

²⁰⁴ Al-Husseinijeva palestinska vlada izdala je Skorzenyju palestinsku putovnicu pod pseudonimom kojih je u poslijeratnom razdoblju imao mnogo. Smith 2018: 297.

²⁰⁵ Infield 1981: 172.

²⁰⁶ Smith 2018: 298.

argentinskog predsjednika Juana Peróna u Buenos Airesu. Skorzeny je djelovao kao predstavnik industrijske kompanije Alfrieda Kruppa, osuđenog ratnog zločinca. Medijska euforija nije odgovarala Kruppu koji je pokušavao očistiti svoju reputaciju u Njemačkoj i SAD-u, stoga nikakvi dogovori nisu sklopljeni.²⁰⁷ U isto se vrijeme raširila i snažna glasina o aferi Skorzenyja i Eve Perón, no malo je dokaza istinitosti tih tvrdnji.²⁰⁸

Optužbe za ratne zločine u Čehoslovačkoj povučene su 1958. te je iste godine napokon dobio austrijsku putovnicu. Godinu dana kasnije kupio je farmu u Irskoj gdje je neko vrijeme i boravio s Ilse.²⁰⁹ Irska je vlada nevoljko gledala na njegov boravak ne znajući se nositi s glasinama koje su ga okruživale, od govorkanja o tome kako je za kubanskog predsjednika Fulgencija Batistu trebao izvršiti atentat na Fidela Castra do navodne pomoći kongoanskom političaru Moiseu Čombeu u treniranju katanganskih pobunjenika.²¹⁰ Godine 1963. austrijska vlada koja ga je sama pomilovala pet godina ranije sada je izdala nalog za njegovo uhićenje pod optužbom korištenja eksperimentalnog oružja na zatvorenicima koncentracijskog logora Sachsenhausen tijekom 1944. godine. Na temelju dokumentacije skupljene od bečke židovske zajednice, nadodana je i optužba za sudjelovanje u paljenju dvije bečke sinagoge tijekom Kristalne noći 1938. godine. Takva optužba nije imala nikakvih dokaza.²¹¹ Korištenje eksperimentalnog oružja koje je u ovom slučaju navedeno kao pištolji s otrovnim plinom, pokazalo se kao sovjetska dezinformacija u još jednom pokušaju da se domognu Skorzenyja. Kasnije je i sam austrijski ambasador u Madridu potvrdio da su navodno zabunom zamijenili Skorzenyja i neku drugu osobu imena Torko.²¹² Zbog cijele medijske drame koja je pokrivala navedene događaje, irska je vlada napokon zabranila Skorzenyjev boravak u zemlji.

Skorzeny se godinu dana kasnije neočekivano našao unutar nove operacije pod nazivom *Damocles*. Angažiran od strane agenata Mossada (izraelske obavještajne službe) njegov je zadatak bio stupiti u kontakt sa svojim bivšim podređenim SS-narednikom koji se nalazio na čelu osiguranja tajnog raketnog programa na lokaciji pod nazivom *Tvornica 333*. U programu su sudjelovali mnogi njemački znanstvenici i tehničari koji su za Egipat izrađivali rakete, što je bila iznimno nepovoljna situacija za Izrael. Skorzeny je uspio uvjeriti svog bivšeg vojnika da se znanstvenici presele na drugu lokaciju i odustanu od programa.²¹³ Zauzvrat je trebao dobiti doživotno jamstvo sigurnosti od odmazde Mossada. Postoje i špekulacije o tome kako je

²⁰⁷ Infield 1981: 204.

²⁰⁸ Smith 2018: 305.

²⁰⁹ Snyder 2005: 315.

²¹⁰ Infield 1981: 185; Smith 2018: 309.

²¹¹ Smith 2018: 311-312.

²¹² Infield 1981: 172.

²¹³ Smith 2018: 316-318.

Skorzeny za Mossad počeo raditi dvije godine ranije kada je navodno izvršio atentat na Heinza Krugera, direktora tvrtke koja je slala raketne dijelove u Egipat.²¹⁴ Godine 1970. Skorzeny je u Alicanteu u Španjolskoj osnovao centar za obuku i agenciju za zapošljavanje plaćenika pod nazivom Paladin. Takva organizacija očito je bila podržana od strane Francova režima koji ju je, pretpostavlja se, i sam upotrebljavao protiv baskijske paravojne organizacije ETA.²¹⁵

Nakon dugogodišnje boli u leđima, Skorzeny je 1970. godine u Hamburgu započeo liječenje protiv tumora na kralježnici. Operacija ga je ostavila nepokretnim od struka naniže te je mukotrpnom fizioterapijom i čvrstom snagom volje opet povratio punu mišićnu snagu.²¹⁶ Ipak, i dalje je privlačio pozornost i kontroverze, pa čak i nasilje. Pet godine kasnije u Madridu je preživio napad jednog bivšeg pripadnika francuskog pokreta otpora. U travnju 1975. godine opet je primoran ostati na liječenju, ali ovoga puta je bilo očito da umire od raka pluća. U 67. godini života, Skorzeny je preminuo 5. srpnja 1975. godine.²¹⁷ Njegov sprovod u Madridu pohodili su mnogi njemački časnici i vojnici te nije manjkalo vojnih obilježja i salutiranja Hitlerovim pozdravom. Urna s posmrtnim ostacima prebačena je u Austriju gdje je pogrebu na groblju Döbling također prisustvovalo mnogo bivših vojnika.²¹⁸

7. Zaključak

„Izbavitelj Mussolinija“ nakon svoje prve uspješne operacije shvatio je potencijal kojega može ostvariti u vojnoj karijeri te jednako tako i kao medijska senzacija. Ponosan i često hvalisav, obožavao je te često i sam sudjelovao u poticanju raznih glasina koje su mu pridodavale mitske elemente. U svom vlastitom stvaralaštvu koje nastaje nakon Drugog svjetskog rata, Skorzeny se prikazuje kao ingeniozni um uglavnom najvećih zasluga za sve misije u kojima je sudjelovao. Usprkos tome, činjenica jest da je prije njegova uspona u karijeri, vojni vrh Njemačkog Reicha smatrao specijalne operacije irelevantnim načinom ratovanja u usporedbi s taktikom snažnog tradicionalnog napada velike koncentracije vojne sile. Skorzeny je uspio dokazati efikasnost novog načina koji je bio posebno prikladan u slučajevima kada se situacija doimala nemogućom ili beznadnom. Tako je uvelike utjecao na percepciju o važnosti specijalnih postrojbi te na njihov razvoj. Glede samih operacija u kojima je sudjelovao, već se

²¹⁴ Infield 1981: 216.

²¹⁵ Smith 2018: 319-320.

²¹⁶ Infield 1981: 232-233.

²¹⁷ Campbell 2012: 148.

²¹⁸ Smith 2018: 324.

tijekom rata pojavilo nezadovoljstvo suučesnika koji su smatrali da su njihove zasluge zanemarene i marginalizirane. No, Skorzeny nipošto ne može biti najveći krivac takvog ishoda događaja s obzirom na to da ga je nacionalsocijalistička propagandna mašinerija sama stavljala u prednji plan te stvorila imidž pravog intrigantnog i besprijekornog avanturista. Druga bi, pak, krajnost bila tvrditi da je potpuno nezasluženo postao slavan. Upotrebljavajući svoj karakter i šarm, često je nalazio alternativne i neuobičajene načine rješavanja napetih situacija. Može se kazati kako je, unatoč tome što nije bio glavni organizator nekih operacija (primjerice *Mickey Maus* i *Panzerfaust*), Skorzeny ipak bio ključan element za uspjeh. Tako se pokazao sposobnim vođom, a broj dobrovoljaca pri vođenim misijama jasno daje naznaku o stavu njegova ljudstva prema njemu. Još jedan primjer vidljiv je u operaciji *Greif* koja je bila jedna od najuspješnije provedenih elemenata ofenzive u Ardenima.

Činjenica da je izbjegao osudu te pobjegao iz zatvora i izgradio uspješan život nakon rata, dokaz je njegove iznimne snalažljivosti. „Najopasniji čovjek u Europi“ u isto vrijeme neprestano izaziva razne neobične špekulacije i kontroverze bez da mu se išta sa sigurnošću može pripisati ili ga za nešto konkretno optužiti. Njegovi se biografi ponekad isto tako moraju zadovoljiti običnim pretpostavkama budući da za mnoge priče jednostavno ne postoje čvrsti dokazi. Pitanje njegova stava o samoj Hitlerovoj ideologiji također je predmet rasprave te, dok jedni zastupaju da je ostao pristaša nacionalsocijalizma, drugi tvrde da je ipak u suštini bio obični patriot koji je izvršavao zadane zadatke. U Skorzenyjevim memoarima ne postoje nikakve naznake pozitivnih misli prema Trećem Reichu i njegovoj ideologiji, a poznato je da je u poslijeratnom razdoblju surađivao sa sudionicima Srpanjske urote te je bio angažiran od strane Mossada. S druge strane, ne mogu se zanemariti konstantne indicije sudjelovanja u neonacističkim podzemnim krugovima. U skladu s rečenim, čini se kako Otto Skorzeny do danas ostaje kontroverzna figura.

8. Popis literature

- Campbell, Kenneth J. „Otto Skorzeny: The Most Dangerous Man in Europe“. *American Intelligence Journal*, vol. 30, no. 1 (2012.): 142-150, [<https://www.jstor.org/stable/26201996>], preuzeto 15. kolovoza 2023.
- Foley, Charles. (1998.) *Commando Extraordinary: Otto Skorzeny*. London: Cassell.
- Holocaust Encyclopedia*, s. v. „The Sicherheitsdienst“. United States Holocaust Memorial Museum 2021. [<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/the-sicherheitsdienst-sd>], pristupljeno 19. kolovoza 2023.
- Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*, s. v. „Holokaust“. Leksikografski zavod Miroslav Krleža 2021. [<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=25975>], pristupljeno 18. kolovoza 2023.
- Infield, Glenn B. (1981.) *Skorzeny, Hitler's Commando*. New York: Military Heritage Press.
- Pallud, Jean-Paul. (1987.) *Ardennes 1994: Peiper and Skorzeny*. London: Osprey Publishing Ltd.
- Skorzeny, Otto. (1995.) *My commando operations: The Memoirs of Hitler's Most Daring Commando*. Atglen, PA: Schiffer Publishing Ltd.
- Skorzeny, Otto. (2006.) *Tajni memoari: Hitlerov najopasniji komandos*. Zagreb: Zagrebačka naklada.
- Smith, Stuart. (2018.) *Otto Skorzeny: The devil's disciple*. Oxford & New York: Bloomsbury Publishing Plc.
- Snyder, Louis L. (2005.) *Hitler's henchmen: the Nazis who shaped the Third Reich*. Newton Abbot: David & Charles.
- Whiting, Charles. (1998.) *Skorzeny: the most dangerous man in Europe*. London: Leo Cooper.